

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Факультет економіки та менеджменту

(повна назва факультету)

Кафедра менеджменту та адміністрування

(повна назва кафедри)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня

Бакалавр

(назва освітнього ступеня)

на тему: **«Дослідження ролі громадськості
у реалізації соціальної політики на місцевому рівні,
на прикладі Тернопільської міської ради**

Виконав: студент 4 курсу, групи БАС-41

спеціальності

281 – Публічне управління та
адміністрування

(шифр і назва спеціальності)

(підпис)

Римар М.І.
(прізвище та ініціали)

Керівник

(підпис)

Сороківська О.А.

(прізвище та ініціали)

Нормоконтроль

(підпис)

Мосій О.Б.

(прізвище та ініціали)

Завідувач кафедри

(підпис)

Сороківська О.А.

(прізвище та ініціали)

Рецензент

(підпис)

Паляниця В.А.

(прізвище та ініціали)

Тернопіль

2022

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Факультет Економіки та менеджменту
(повна назва факультету)
Кафедра Менеджменту і адміністрування
(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Сороківська О.А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

« » 2022 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

на здобуття освітнього ступеня Бакалавр
за спеціальністю 281 – Публічне управління та адміністрування
(шифр і назва спеціальності)
студенту Римару Мар'яну Івановичу
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Дослідження ролі громадськості у реалізації соціальної політики на місцевому рівні, на прикладі Тернопільської міської ради

Керівник роботи Сороківська Олена Анатоліївна, д.е.н., професор
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджені наказом ректора від « 20 » січня 2022 року № 4/7-18.

2. Термін подання студентом завершеної роботи 16 червня 2022 року

3. Вихідні дані до роботи Дані сайту Тернопільської міської ради, інформація із протоколів засідання експертних рад Тернопільської міської ради, дані про впровадження ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд», результати опитування.

4. Зміст роботи (перелік питань, які потрібно розробити):

1. Теоретичні засади ролі громадськості у реалізації соціальної політики на місцевому рівні. 2. Дослідження ролі громадськості у реалізації соціальної політики Тернопільської міської ради. 3. Шляхи підвищення ефективності залучення громадськості до реалізації соціальної політики на місцевому рівні. 4. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень, слайдів)

1. Процес поєднання інтересів громадськості у прийнятті важливих рішень розвитку громад. 2. Ключові інструменти співпраці влади та громадськості на місцевому рівні в Україні. 3. Організаційна структура управління Тернопільської міської ради. 4. Громадські слухання у Тернопільській міській раді. 5. Кількість звернень до Тернопільської міської ради у динаміці 206-2020 років. 6. Аналітичні дані про кількість і динаміку зареєстрованих петицій до Тернопільської міської ради. 7. Обсяг коштів, виділених Тернопільською міською радою на проект «Громадський бюджет». 8. План реалізації заходів щодо забезпечення мешканців якісними муніципальними послугами за допомогою цифрових технологій. 9. План реалізації заходів розвитку цифрових компетентностей жителів громади у співпраці з громадським сектором. 10. Результати опитування учасників експертних рад Тернопільської міської ради.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Безпека життєдіяльності, основи охорони праці	Окіпний І.Б., к.т.н., доцент		
Нормоконтроль	Мосій О.Б., к.е.н., доцент		

7. Дата видачі завдання 12 січня 2022 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Теоретичні засади ролі громадськості у реалізації соціальної політики на місцевому рівні	Січень – лютий 2022	Виконано
1.1	Особливості співпраці місцевих органів влади та громадськості	Січень 2022	Виконано
1.2	Інструменти співпраці влади та громадськості на місцевому рівні в Україні	Лютий 2022	Виконано
2	Дослідження ролі громадськості у реалізації соціальної політики Тернопільської міської ради	Березень – квітень 2022	Виконано
2.1	Загальна характеристика виконавчих органів Тернопільської міської ради, її організаційної структури управління	Березень 2022	Виконано
2.2	Особливості застосування інструментів громадської участі у формуванні соціальної політики Тернопільської міської ради	Квітень 2022	Виконано
3	Шляхи підвищення ефективності залучення громадськості до реалізації соціальної політики на місцевому рівні	Квітень – травень 2022	Виконано
3.1	Впровадження у Тернопільській міській територіальній громаді Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд»	Квітень 2022	Виконано
3.2	Проведення опитування членів експертних рад при Тернопільській міській раді та розроблення пропозицій щодо удосконалення їх діяльності	Травень 2022	Виконано
4	Безпека життєдіяльності, основи охорони праці	Травень – червень 2022	Виконано
4.1	Значення адаптації в трудовому процесі	Травень 2022	Виконано
4.2	Організація проведення інструктажу з питань охорони праці	Червень 2022	Виконано
	Висновки	Червень 2022	Виконано

Студент

_____ (підпис)

Римар М.І.

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ (підпис)

Сороківська О.А.

_____ (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Римар М.І. Дослідження ролі громадськості у реалізації соціальної політики на місцевому рівні, на прикладі Тернопільської міської ради.

Кваліфікаційна робота бакалавра: 74 сторінки, 16 рисунків, 11 таблиць, 4 додатки, 31 літературне джерело.

Предметом дослідження є процес участі громадськості у прийнятті публічних рішень на місцевому рівні.

Об'єкт дослідження – Тернопільська міська рада.

Метою роботи є дослідження теоретичних засад та розроблення практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності системи публічного управління на рівні міста шляхом залучення громадськості до прийняття стратегічних рішень.

Методи дослідження – аналізу та синтезу, графічний та матричний методи, економічного та статистичного узагальнення.

Розроблено проектні пропозиції щодо підвищення ефективності залучення громадськості до реалізації соціальної політики на місцевому рівні, досліджено план дій щодо впровадження Ініціативи «Партнерство «Відкритий уряд», проведення опитування членів експертних рад та розроблено пропозиції щодо удосконалення їх діяльності.

Ключові слова: громадськість, соціальна політика, співпраця, органи влади, місцеве самоврядування, муніципалітет, експертна рада, громадський бюджет, електронна петиція.

SUMMARY

Rymar M.I. Research of the public role in the implementation of social policy at the local level, on the example of Ternopil City Council.

Bachelor's thesis: 74 pages, 16 figures, 11 tables, 4 appendices, 31 references.

The subject of the research is the role of the public in public decision-making at the local level.

Object of research – Ternopil City Council.

The aim of the work is to study the theoretical foundations and develop practical recommendations for improving the efficiency of the public administration system at the city level by involving the public in strategic decision-making.

Research methods – analysis and synthesis, graphical and matrix methods, economic and statistical generalization.

Developed project proposals to increase the effectiveness of public involvement in the implementation of social policy at the local level, studied the action plan for the implementation of the Open Government Partnership Initiative, surveyed members of expert councils and developed proposals to improve their activities.

Key words: public, social policy, cooperation, authorities, local self-government, municipality, expert council, public budget, electronic petition.

ЗМІСТ

Вступ	7
Розділ 1. Теоретичні засади ролі громадськості у реалізації соціальної політики на місцевому рівні	9
1.1 Особливості співпраці місцевих органів влади та громадськості...	9
1.2 Інструменти співпраці влади та громадськості на місцевому рівні в Україні	15
Розділ 2. Аналізування ролі громадськості у реалізації соціальної політики Тернопільської міської ради	21
2.1 Загальна характеристика виконавчих органів Тернопільської міської ради, її організаційної структури управління	21
2.2 Особливості застосування інструментів громадської участі у формуванні соціальної політики Тернопільської міської ради	24
Розділ 3. Шляхи підвищення ефективності залучення громадськості до реалізації соціальної політики на місцевому рівні	43
3.1 Впровадження у Тернопільській міській територіальній громаді Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд»	43
3.2 Проведення опитування членів експертних рад при Тернопільській міській раді та розроблення пропозицій щодо удосконалення їх діяльності	51
Розділ 4. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці	62
4.1 Значення адаптації в трудовому процесі	62
4.2 Організація проведення інструктажу з питань охорони праці	65
Висновки	71
Бібліографія	72
Додатки	75

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Україна рухається шляхом демократичних реформ та децентралізації влади. Громадськість все частіше відіграє вирішальну роль у формуванні стратегічних напрямів розвитку регіонів, громад міст і сіл.

Тому **метою** кваліфікаційної роботи бакалавра є дослідження теоретичних засад та розроблення практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності системи публічного управління на рівні міста шляхом залучення громадськості до прийняття стратегічних рішень.

Визначена мета дослідження передбачає виконання таких **завдань**:

- провести дослідження теоретичних засад ролі громадськості у реалізації соціальної політики на місцевому рівні;
- провести аналіз ролі громадськості у реалізації соціальної політики Тернопільської міської ради;
- здійснити загальну характеристику виконавчих органів Тернопільської міської ради, її організаційної структури управління;
- виокремити особливості застосування інструментів громадської участі у формуванні соціальної політики Тернопільської міської ради;
- розробити шляхи підвищення ефективності залучення громадськості до реалізації соціальної політики на місцевому рівні;
- дослідити особливості впровадження у Тернопільській міській територіальній громаді Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд»;
- провести опитування членів експертних рад при Тернопільській міській раді та розробити пропозицій щодо удосконалення їх діяльності

Об'єкт дослідження – Тернопільська міська рада.

Предметом дослідження є процес участі громадськості у прийнятті публічних рішень на місцевому рівні.

Практичне значення результатів роботи полягає у розробленні

проектних пропозицій щодо підвищення ефективності залучення громадськості до реалізації соціальної політики на місцевому рівні, дослідженні плану дій щодо впровадження Ініціативи «Партнерство «Відкритий уряд», проведенні опитування членів експертних рад та розробленні пропозицій щодо удосконалення їх діяльності.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЛІ ГРОМАДСЬКОСТІ У РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

1.1 Особливості співпраці місцевих органів влади та громадськості

1.1 Особливості співпраці місцевих органів влади та громадськості

Самоврядування у місцевих органах влади є важливим інструментом забезпечення процесів ефективного публічного адміністрування. У цьому аспекті дуже важливою є взаємодія місцевого та центрального рівнів влади, ефективний розподіл ресурсів між органами управління на місцях та центральними органами влади.

Одним з найважливіших принципів здійснення процесу публічного управління є принцип субсидіарності. Цей принцип має на меті насамперед мінімізувати вплив державних органів влади на вирішення проблем місцевого рівня; він сприяє найширшому залученню жителів окремої територіальної громади до здійснення процесів управління. Таким чином працюють основні принципи демократичного суспільства, які дають змогу долучити звичайних громадян до проведення важливих змін на рівні громади. Але принцип субсидіарності має бути закріпленим у відповідних законодавчих актах на рівні держави.

Забезпечення діяльності обох принципів потребує відповідного правового поля. Адже саме на законодавчому рівні частина ініціативи має бути залишена на місцях. Це стосується як управлінських функцій, так і формування фінансово-бюджетного забезпечення. Важливо також пам'ятати, що при збільшенні повноважень зростає і відповідальність. У процесі децентралізації вона покладається не лише на органи місцевого самоврядування, а й на громадськість, яка є активним учасником управлінських процесів. У таких умовах необхідно забезпечити продуктивну

співпрацю між владою та громадськістю з метою реалізації демократичних засад суспільного устрою.

Для того, щоб взаємодія була ефективною, перш за все необхідно забезпечити:

- чітку координацію та взаємозв'язок депутатів міських, селищних та сільських рад із жителями громади;
- інформаційно прозору діяльність органів місцевого самоврядування;
- значний ступінь відповідальності депутатів та представників органів місцевого самоврядування перед громадськістю;
- ефективне адміністрування бюджетних ресурсів на рівні громади у рамках існуючої нормативно-правової бази.

При цьому центральний рівень державного управління має забезпечувати оптимальну інституційну структуру органів влади та місцевого самоврядування, у той час як місцевий рівень відповідає за досягнення максимальної ефективності співпраці між владою та громадськістю на місцях у рамках правового поля, яке регламентує основні механізми такої співпраці.

Саме неурядові організації (далі – НУО) та свідоме громадянське суспільство формують основні засади демократичного устрою, роблять значний внесок у розвиток євроінтеграційних процесів, забезпечують виконання найважливіших програм та проектів місцевих громад. Оскільки адміністративна реформа в Україні значно збільшила повноваження місцевих органів влади, дуже важливим є прийняття зважених управлінських рішень, які б враховували інтереси різних цільових груп окремих громад. І саме неурядові організації покликані реалізовувати механізми громадської участі у процесах реалізації стратегій громад.

Аналізуючи європейський досвід, доцільно зазначити, що саме розширення прав і свобод громадян дає змогу реалізувати їхні наміри та задуми у практичній площині. Це може відбуватися не лише через обраних представників окремої спільноти, але й за допомогою різноманітних

демократичних механізмів, що дають змогу враховувати думки та інтереси різних верств населення.

Формуванню НУО передують наявність великої кількості різноманітних інтересів у громадах. І саме такі організації можуть систематизувати, уособлювати ці інтереси і просувати їх за допомогою адвокації на різних рівнях громадянського суспільства, доносити до органів влади та місцевого самоврядування.

Важливо зазначити, що місцевий розвиток у нашій державі уособлюється двома управлінськими рівнями: органами місцевого самоврядування та місцевої виконавчої влади, а також організаціями громадянського суспільства (рис. 1.1).

Рисунок 1.1 – Рівні управління місцевим розвитком в Україні [1]

Найважливішою складовою процесів управління на регіональному рівні є територіальна громада. Її формують громадяни, які проживають на одній території (села, селища чи міста), яка є самостійною територіальною одиницею. Також у ролі громади може виступати об'єднання жителів окремої місцевості із спільним адміністративним центром.

Зважаючи на сучасні тенденції побудови демократичного суспільства та процесів управління на місцях, саме організації громадянського суспільства мають захищати інтереси жителів громад, відстоювати їх права та свободи, представляти їхнє бачення найважливіших речей, допомагати громадам у вирішенні проблемних ситуацій, встановлювати ефективні комунікації із владними структурами.

Організації громадянського суспільства являють собою громадські утворення, сформовані на добровільних засадах з метою забезпечення прав і свобод громадян; вони є неприбутковими організаціями. Об'єктивність їх діяльності забезпечується незалежністю від органів влади. Такі організації можуть функціонувати у формі політичної партії чи громадської організації.

Якщо організація громадянського суспільства створена у вигляді політичної партії, вона може брати участь у формуванні органів влади. Метою формування громадських організацій є захист та задоволення інтересів їх учасників. Ці інтереси можуть бути творчими, економічними, соціальними, віковими, національно-культурними, спортивними тощо. Саме громадські організації можуть бути ініціаторами прогресивних змін у суспільстві у контексті ефективного залучення громадян.

Розвиток регіонів і територій має формуватися на основі поєднання чотирьох важливих елементів:

- 1) представників окремої громади;
- 2) організацій громадянського суспільства, метою яких є захист інтересів громадськості;
- 3) органів місцевого самоврядування, які мають повноваження щодо забезпечення управлінських функцій на місцях;

4) місцевих органів виконавчої влади, які утримують баланс інтересів місцевих громад та органів влади (рис. 1.2).

Територіальні громади потребують вирішення місцевих проблем, тому поєднання цих елементів дає змогу забезпечити необхідні ресурси і можливості для своєчасної й адекватної реакції на проблемні ситуації.

Рисунок 1.2 – Ланки співпраці на місцевому рівні [2]

Із метою забезпечення максимально ефективного використання ресурсів на місцевому рівні управління необхідно, щоб процеси належного урядування відбувалися системно та виважено. Громадяни мають мати право голосу у громадах. І таке право повинно реалізовуватись не лише шляхом делегування окремих повноважень представникам влади та народним депутатам, а й через спеціальні цифрові інструменти залучення громади до прийняття рішень. І саме організації громадянського суспільства мають здійснювати адвокацію, надавати консультативні послуги, проводити аналітичні дослідження щодо залучення громад до процесу змін, активізувати суспільство до участі в процесах належного врядування та прийняття важливих громадських рішень.

Дуже важливим є те, що повноваження органів місцевого самоврядування ґрунтуються на принципі «Дозволено те, що передбачено

законом». У той же час для громад діє принцип «Дозволено все, що не заборонено законом». Такі схожі і водночас різні принципи свідчать про те, що громадськість має набагато ширше коло інструментів та засобів, які може використовувати у процесі прийняття рішень. Вона не обов'язково повинна діяти лише в рамках конкретних законів. Правове поле дозволяє орієнтуватися на прогресивні методи та засоби впливу, використовувати передовий європейський досвід, користуватися цифровими інструментами громадської участі (рис. 1.3).

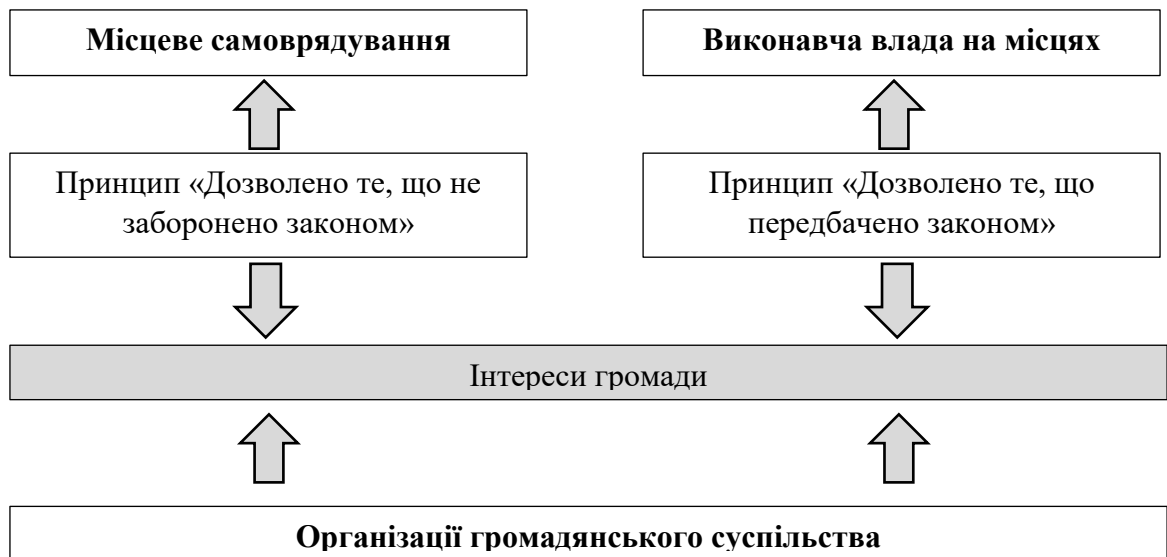

Рисунок 1.3 – Процес поєднання інтересів громадськості у прийнятті важливих рішень розвитку територіальних громад

Основними принципами здійснення процесів місцевого самоврядування в Україні є поєднання місцевих і державних інтересів, влада народу, виборність, субсидіарність, правова самостійність, можливість розпоряджатися фінансовими ресурсами на місцях, гласність, судовий захист прав громад, законність, колегіальність. Місцеві адміністрації відповідають перед громадами та державою, має дотримуватись принцип верховенства права. Крім того, органи місцевого самоврядування покликані ефективно взаємодіяти з одного боку з органами влади, з іншого боку – із громадою. Має

бути створений баланс інтересів, розуміння спільної мети розвитку і вибір взаємовигідних інструментів співпраці.

Водночас органи місцевого самоврядування звітують територіальним громадам та контролюються цими громадами. Держава є гарантом законності процесів місцевого самоврядування, вона формує правове поле, в якому функціонують громади. Територіальна громада має право припинити виконання обов'язків окремих посадових осіб, якщо матиме місце недобросовісна діяльність, хабарництво або інші неправомірні дії.

Місцеві державні адміністрації у свою чергу мають співпрацювати із спільнотами громадян, громадським формуваннями на кшталт професійних спілок, політичних партій, громадських та релігійних організацій). Такі громадські об'єднання можуть пропонувати внесення певних змін у діяльність органів влади, їх представники можуть бути присутніми на засіданнях і зборах, мати дорадчий голос і можливість висловити свою думку, донести її до представників органів влади.

Отже, аналізуючи важливі аспекти місцевого розвитку, доцільно зазначити, що ключовим моментом є встановлення співпраці органів влади, місцевого самоврядування та громад. Така співпраця дозволяє реалізовувати довгострокові проекти, дає змогу ефективно поєднати інтереси усіх сторін, встановлює засади демократичного суспільства і належного врядування.

1.2 Інструменти співпраці влади та громадськості на місцевому рівні в Україні

Доцільно виділити п'ять основних інструментів співпраці органів місцевого самоврядування, влади та громадськості (табл. 1.1).

Місцевий референдум. За допомогою цього інструменту громадськість може приймати або відхиляти нормативно-правові акти, важливі суспільні рішення. Цей процес відбувається шляхом голосування. Згідно з Конституцією України місцеві референдуми проводяться на рівні

територіальних громад. Також місцеві громади впроваджують прийняття і практичне впровадження результатів референдуму на місцях.

Таблиця 1.1 – Ключові інструменти співпраці влади та громадськості на місцевому рівні в Україні [3]

Інструменти участі громадян в місцевому самоврядуванні	Закони України, які регулюють використання цього інструмента	Інші нормативно-правові акти
Місцевий референдум	«Про місцеве самоврядування в Україні»	Постанова Верховної Ради «Про затвердження Положення про загальні збори громадян за місцем проживання в Україні»
Органи самоорганізації населення та староста	«Про місцеве самоврядування в Україні» «Про органи самоорганізації населення»	Постанова Верховної Ради «Про добровільне об'єднання територіальних громад»
Загальні збори громадян	«Про місцеве самоврядування в Україні» «Про органи самоорганізації населення»	Постанова Верховної Ради «Про затвердження Положення про загальні збори громадян за місцем проживання в Україні»
Місцеві ініціативи	«Про місцеве самоврядування в Україні» «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності»	Статут територіальної громади з врахуванням положень Положення про порядок внесення місцевої ініціативи на розгляд ради
Громадські слухання	«Про місцеве самоврядування в Україні»	

Референдум – це форма локальної демократії. Таким чином громада може брати безпосередню участь у процесі управління місцевим розвитком. Цей вид демократичного впливу регулюється законом України «Про всеукраїнський і місцевий референдум», який був прийнятий у 1991 році.

На сьогодні мова йде про оновлення цього законодавчого акту. Його положення мають бути узгоджені із законами про вибори в Україні. Також цей закон має враховувати проведену адміністративну реформу та у повній мірі врегульовувати нові питання, які виникли внаслідок зміни адміністративного поділу України на громади.

Найбільшою проблемою є те, що рішення місцевих референдумів сьогодні є обов'язковими до виконання. З одного боку, такі рішення мають вагому юридичну силу. Проте закон передбачає можливість здійснення консультативного (дорадчого) референдуму. У такому випадку його рішення можуть бути, але не обов'язково мають бути враховані місцевими органами самоврядування. Таке протиріччя не дає можливості у повній мірі використовувати референдум як інструмент розв'язання спірних ситуацій та прийняття важливих громадських рішень.

Підстави для проведення обов'язкового місцевого референдуму зведено в досить обмежений перелік. Багато громад на сьогодні не розглядають його як реальний інструмент демократичного управління. Фактично громада не може провести референдум без згоди органів місцевого самоврядування. Тому такі ініціативи громадськості, як правило, завершуються на початковому етапі їх реалізації.

У вересні 2010 р. Кабінетом Міністрів на розгляд парламенту було внесено проект Закону «Про місцевий референдум» №7082, який було ухвалено парламентом у першому читанні 19.04.2011 р. Але навіть якщо цей законопроект буде прийнято, він не розширить повноваження громадян у процесі прийняття рішень локального рівня. Тому необхідно враховувати прогресивний європейський досвід і використовувати місцевий референдум як ефективний інструмент взаємодії громадськості і влади.

Ще одним інструментом впливу громадськості на владу є громадська експертиза діяльності органів виконавчої влади. Цей процес регулюється Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади» №976 від 5 листопада 2008 року. Саме зазначена Постанова дала можливість інституціям громадянського суспільства долучитися до формування та контролю держаної політики загалом та на місцях зокрема.

Інструментом громадської участі є також консультації з громадськістю. Вони являють собою спільне обговорення громадськості і влади важливих

питань місцевого економічного та соціального розвитку. Такі консультації передбачають доступ громадян до інформаційних ресурсів, необхідних для прийняття рішення, забезпечення владою прозорості і транспарентності таких процесів. Консультації можуть проводитись щодо питань демократичного устрою, реалізації прав і свобод громадян, визначення стратегічних перспектив місцевого розвитку, задоволення інтересів громади.

Консультації з громадськістю є одним із найбільш поширених інструментів місцевої демократії, оскільки дозволяють побудувати різнобічний і продуктивний діалог між владою та громадою безпосередньо. Це сприяє підвищенню довіри населення не лише до конкретних рішень, а й до органів влади в цілому. Такий інструмент громадської участі регулюється Постановою Кабінету Міністрів України «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» № 996 від 3 листопада 2010 року. Цей нормативний документ затвердив механізм проведення громадських консультацій на всій території України.

Місцеві громади при наданні таких консультацій керуються такими принципами як народовладдя, субсидіарність, дотримання інтересів усіх верств населення та верховенство права. Консультації проводяться у формі обговорення публічної думки. Пропозиції можуть формуватися в усній, письмовій або електронній формах. Вони не можуть бути анонімними, кожна пропозиція має мати автора, особа якого чітко ідентифікується. У рамках вивчення громадської думки можуть проводитись соціологічні дослідження, формуватись гарячі лінії для спілкування.

Громадська рада являє собою виборний орган народовладдя, який створюється у вигляді дорадчого колегіального зібрання і дає змогу громадськості долучатися до проведення громадського контролю діяльності органів влади. Представники громадської ради є присутніми на важливих зборах органів влади та державного самоврядування, вони приймають участь в обговоренні актуальних стратегічних питань, їх голос є дорадчим у процесах прийняття управлінських рішень на місцевому рівні.

Діяльність громадських рад в Україні регулюється Постановою Кабінету Міністрів України «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» №996 від 3 листопада 2010 року. Ця Постанова задекларувала зобов'язання місцевих органів влади провести установчі збори та тримісячний термін утворити громадські ради. Крім того необхідно було сформулювати Типове положення про громадські ради, на основі якого мало б відбуватися регулювання діяльності громадських рад.

Але у багатьох державних інституціях громадські ради на сьогодні є лише формальним інструментом впливу. Не завжди органи влади можуть та вміють ефективно співпрацювати із громадськістю. З іншого боку, громадськість не завжди розуміє, яким чином її представники можуть донести до органів влади та місцевого самоврядування їхні проблеми, спільно напрацювати шляхи їх розв'язання та реалізувати потенціал співпраці. Тому у роботі громадських рад необхідно вдосконалювати інструменти взаємодії, напрацьовувати позитивну практику та запозичати прогресивний досвід європейських країн.

Загальні збори громадян являють собою зібрання усієї кількості або частини жителів окремого населеного пункту. Таке зібрання відбувається з метою вирішення проблем місцевого значення і передбачає безпосередню участь мешканців у розв'язанні важливих питань. Загальні збори громадян не можуть приймати законодавчі чи нормативні акти, але вони можуть впливати на органи державної влади і місцевого самоврядування шляхом формування відповідних рішень та резолюцій, надання рекомендацій або висування вимог у випадках, коли громадськість не згодна із рішеннями органів влади. Це колективні органи народовладдя, які формуються шляхом згуртування громади. Учасники громади таким чином виявляють інтерес до процесів, які проходять на окремій території, висловлюють свої думки та погляди, співставляють їх з думками інших жителів громади, знаходять консенсус або вирішують конфліктні ситуації.

Загальні збори громади мають низку позитивних ефектів, зокрема:

- дають змогу довести інформацію до всіх мешканців громади;
- дозволяють встановити зворотний зв'язок із жителями громади, почути їхню реакцію і зрозуміти ставлення до того, що обговорюється;
- дають змогу населенню самоорганізовуватись для досягнення спільної мети.
- сприяють активізації участі жителів громади у важливих аспектах її розвитку.

Але слід відзначити й окремі негативні моменти, зокрема:

- громадяни не завжди активно реагують на заклики щодо проведення зборів, часто їм складно виділити час на громадську роботу;
- результати проведення зборів далеко не завжди є передбачуваними, можна так і не отримати рішення щодо розв'язання проблем, а лише даремно витратити час;
- рішення, які ухвалюються на зборах, не завжди можуть бути повністю реалізовані на практиці.

Результати проведеного дослідження дозволяють стверджувати, що правове поле України містить законодавчі акти та підзаконні документи, які чітко регламентують участь громадськості у процесах місцевого самоврядування і прийняття стратегічних рішень. Не завжди законодавчі механізми працюють ефективно на практиці, але досвід належного урядування свідчить, що лише практичні навички дозволяють покращити використання інструментів громадської участі. Населення має бути свідомим того, що у громадянському суспільстві кожна людина може і повинна брати участь у процесах прийняття рішень. Адже результати цих рішень будуть мати вплив на подальше життя, добробут та рівень задоволеності сучасних і майбутніх поколінь, які проживатимуть на окремій території.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ ГРОМАДСЬКОСТІ У РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

2.1 Загальна характеристика виконавчих органів Тернопільської міської ради, її організаційної структури управління

Тернопільська міська рада – орган місцевого самоврядування, що представляє територіальну громаду міста та здійснює від її імені та в її інтересах функції і повноваження місцевого самоврядування, визначені Конституцією України, Законами України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про статус депутатів місцевих рад», Європейською Хартією місцевого самоврядування та іншими нормативно-правовими актами.

Міська рада має право розглядати будь-яке питання, що належить до її відання. Порядок діяльності Тернопільської міської ради, її органів і посадових осіб визначається Конституцією України, законами України та цим регламентом. Головною посадовою особою на території міста Тернополя є міський голова. На міського голову поширюються повноваження та гарантії депутатів міської ради.

Тернопільська міська рада є юридичною особою і діє самостійно в межах повноважень, наданих їй законодавством, має власну печатку, рахунки в банках, символіку, може від свого імені набувати майнових і особистих немайнових прав та нести обов'язки, бути позивачем і відповідачем у суді, господарському суді та мати інші реквізити та повноваження. Організаційну структуру управління Тернопільської міської ради представлено на рисунку 2.1.

Рішення міської ради, прийняті в межах її повноважень, обов'язкові для виконання всіма розташованими на території міста органами виконавчої влади, об'єднаннями громадян, підприємствами, установами й організаціями,

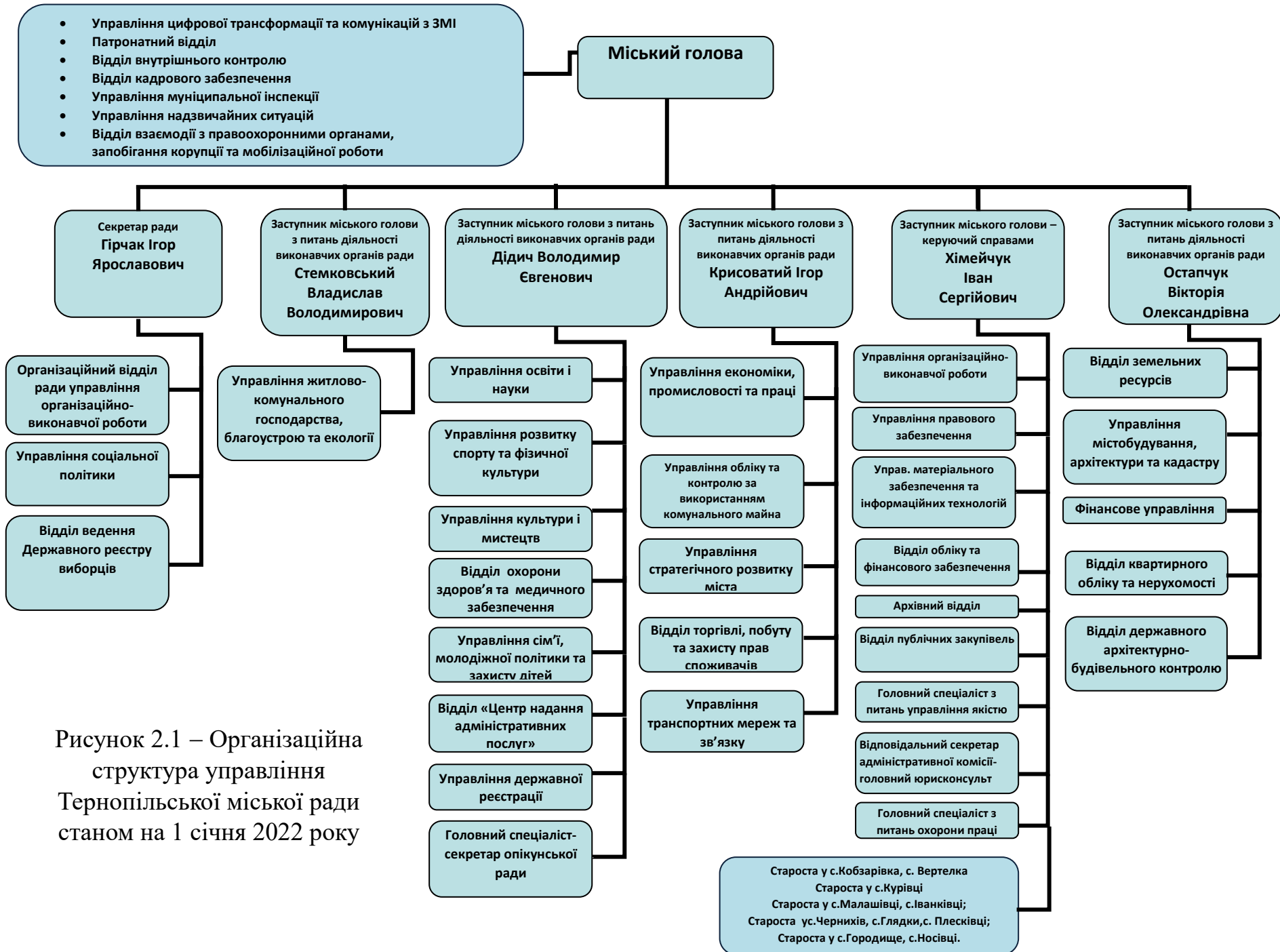

Рисунок 2.1 – Організаційна структура управління Тернопільської міської ради станом на 1 січня 2022 року

посадовими особами, а також громадянами, які постійно або тимчасово проживають на території міста. Термін повноважень депутатів Тернопільської міської ради шостого скликання визначається Конституцією України. На будинку, в приміщенні, де працює міська рада та її виконавчий комітет, встановлюється Державний Прапор України та герб міста. Робота Тернопільської міської ради ведеться українською мовою.

Діяльність міської ради здійснюється на принципах: народовладдя; законності; гласності; колегіальності; поєднання місцевих і державних інтересів; виборності; правової, організаційної і матеріально-фінансової самостійності в межах повноважень, визначених законодавством України; підзвітності і відповідальності перед територіальною громадою м. Тернополя; судового захисту прав місцевого самоврядування.

Для врегулювання своєї роботи міська рада затверджує регламент. Регламент Тернопільської міської ради [26] визначає:

- порядок скликання і проведення сесій міської ради, формування її
- органів;
- процедуру підготовки, розгляду та прийняття рішень;
- функції органів міської ради та її посадових осіб;
- правила депутатської поведінки та етики і заходи впливу щодо тих
- депутатів ради, які порушують ці правила а також інші питання діяльності міської ради.

Регламент міської ради не може суперечити чинному законодавству України. Він затверджується на пленарному засіданні ради більшістю голосів від загального складу депутатів Тернопільської міської ради. Забезпечення дотримання Регламенту покладається на головуючого на пленарному засіданні Тернопільської міської ради. Контроль за дотриманням Регламенту покладається на відповідну постійну профільну комісію Тернопільської міської ради. Пропозиції про внесення змін і доповнень до Регламенту міської ради підлягають обов'язковому розгляду профільною депутатською комісією та юридичною службою ради.

2.2 Особливості застосування інструментів громадської участі у формуванні соціальної політики Тернопільської міської ради

У Тернопільській міській раді упродовж 2018-2021 років було реалізовано наступні інструменти прямої участі громадян: громадські слухання, електронні петиції, «Громадський бюджет». На рівні Тернопільської міської ради громадські слухання проводяться у вигляді колективних зустрічей мешканців Тернопільської міської об'єднаної територіальної громади з депутатами міської ради, посадовими особами, міським головою, старостами, під час яких обговорюються і ухвалюються пропозиції щодо вирішення актуальних проблем громади. Пропозиції підлягають обов'язковому розгляду міською владою за участю ініціаторів слухань.

Порядок проведення громадських слухань у Тернопільській міській раді регулюється статтею 13 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та статутом Тернопільської міської об'єднаної територіальної громади від 05.04.2019р. №7/33/8 (Додаток №5 Положення «Про громадські слухання в Тернопільській міській об'єднаній територіальній громаді»). Основні етапи проведення громадських слухань у Тернопільській міській раді представлено у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Алгоритм організації громадських слухань за участю Тернопільської міської ради [23]

Номер етапу	Характеристика дій на даному етапі	Виконавець
1	2	3
1	Створити ініціативну групу	Ініціативна група
2	Зібрати підписи	Ініціативна група
3	Подати повідомлення про ініціативу проведення громадських слухань	Ініціативна група
4	Зареєструвати повідомлення про проведення громадських слухань	Тернопільська міська рада
5	Видати розпорядження міського голови про організацію громадських слухань та створення організаційного комітету	Тернопільська міська рада

Продовження таблиці 2.1

1	2	3
6	Проінформувати мешканців про дату і місце проведення громадських слухань	Тернопільська міська рада, ініціативна група
7	Провести громадські слухання	Тернопільська міська рада, ініціативна група
8	Оформити та подати протокол громадських слухань до міської ради	Ініціативна група
9	Оприлюднити протокол громадських слухань	Тернопільська міська рада
10	Розглянути та ухвалити рішення щодо громадських слухань міським головою, Тернопільською міською радою, виконавчими органами або посадовими особами органу місцевого самоврядування	Тернопільська міська рада
11	Оприлюднити рішення про результати розгляду громадських слухань на сайті Тернопільської міської ради	Тернопільська міська рада
12	Контролювати виконання рішень громадських слухань постійно	Ініціативна група

Перед проведенням громадських слухань представники Тернопільської об'єднаної територіальної громади ретельно вивчають проблему, яку планують вирішити, та визначають, який саме орган влади відповідає за її вирішення. З переліком повноважень міської ради жителі громади можуть ознайомитися у ст.25-26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні». Далі проводяться попередні зустрічі з активними жителями територіальної громади (окремого району, вулиці, будинку), громадськими організаціями, на яких їм пояснюють суть проблеми, ідею та можливі механізми її вирішення.

Для ініціювання проведення громадських слухань всієї Тернопільської об'єднаної територіальної громади або міста Тернополя необхідно зібрати 250 підписів жителів громади, які досягли 18 років та зареєстровані в межах громади. Підписи збираються на підписних листах, які повинні містити ПІБ підписанта, дату, місяць та рік народження, адресу реєстрації, контактний телефон, підпис. У разі проведення громадських слухань у межах мікрорайону міста необхідна кількість підписів становить не менше як 100 підписів. А в разі

проведення громадських слухань у менших частинах громади (село, селище, вулиця, будинок необхідною кількістю є 30 підписів жителів громади. Шаблон форми підписного листа громадяни можуть знайти у Додатку 1 до Положення «Про громадські слухання в Тернопільській міській об'єднаній територіальній громаді».

Ініціювати проведення громадських слухань можуть також ОСББ, ОСН, що поширюють свою діяльність на територію Тернопільської міської об'єднаної громади чи його частину, в межах якої ініціюються громадські слухання.

Для проведення громадських слухань необхідно подати повідомлення про ініціативу щодо проведення громадських слухань на ім'я міського голови Сергія Надала. До повідомлення додаються інформаційна записка щодо теми громадського слухання та підписні листи з підписами жителів територіальної громади. Документи подаються до канцелярії міської ради – м. Тернопіль, вул. Листопадова, 5. Упродовж 3 робочих днів з моменту отримання повідомлення виконавчий орган ради приймає одне з таких рішень:

- 1) зареєструвати ініціативу щодо проведення громадських слухань;
- 2) повернути письмове звернення для усунення недоліків;
- 3) відмовити щодо проведення громадських слухань. Про прийняте рішення протягом тих же 3 робочих днів повідомляють представника ініціатора слухань.

Уповноважений виконавчий орган міської ради спільно із ініціаторами визначає дату, час, місце проведення громадського слухання. Міський голова Сергій Надал видає розпорядження про заходи з підготовки громадських слухань та створює організаційний комітет. Відповідне розпорядження оприлюднюється на офіційному веб-сайті Тернопільської міської ради протягом 5 робочих днів з моменту його видання. Ініціатори разом з уповноваженим виконавчим органом міської ради готують матеріали, що стосуються теми слухань; інформують та запрошують мешканців; запрошують депутатів та посадових осіб Тернопільської міської ради;

здійснюють інші необхідні заходи. Оголошення про проведення громадських слухань розміщується на веб-сайті міської ради та іншими доступними способами не пізніше 10 календарних днів до дня їх проведення.

Право голосу на громадських слуханнях мають жителі громади, які досягли 18 років та зареєстровані в межах Тернопільської міської об'єднаної територіальної громади або її частини, якщо слухання проходять у межах частини громади (місто, село, селище, район, вулиця, квартал). Під час громадських слухань ініціатори та/або організаційний комітет має:

- зареєструвати учасників громадських слухань у списку, де зазначається прізвище, ім'я, по батькові, дата народження, місце реєстрації, рід занять, особистий підпис учасника;

- видати учасникам мандати для голосування під час реєстрації;

- обрати головуєчого громадських слухань (це може бути уповноважена особа ініціаторів громадських слухань);

- обрати секретаря, лічильну комісію з учасників громадських слухань;

- затвердити порядок денний та регламент громадських слухань;

- ухвалити рішення громадських слухань простою більшістю голосів учасників;

- за результатами проведення громадських слухань складається протокол у двох примірниках, який підписується головуєчим та секретарем та не пізніше 3 днів після їх проведення 1 примірник протоколу передається до Тернопільської міської ради разом із списком реєстрації учасників та розміщується на сайті міської ради.

Пропозиції, викладені у протоколі громадських слухань, розглядаються на черговому засіданні Тернопільської міської ради та/або її виконавчого комітету за обов'язкової участі ініціаторів громадських слухань, яким надається слово для виступу. Пропозиції, викладені в протоколі громадських слухань, розглядаються міським головою Сергієм Надалом, керівниками виконавчих органів міської ради, надавачами послуг, іншими посадовими особами, до яких вони скеровані, першочергово, не довше 30 календарних

днів. За результатами розгляду по кожній поданій пропозиції Тернопільська міська рада приймає одне з таких рішень: врахувати, відхилити, частково врахувати пропозицію. У рішенні мають зазначатися конкретні заходи з реалізації або причини відмови. Рішення за результатами розгляду пропозицій громадських слухань надсилається протягом 5 робочих днів ініціатору та публікується на сайті Тернопільської міської ради. Ініціатори мають право вимагати здійснення всіх заходів, необхідних для виконання/реалізації ухваленого рішення.

У 2019 р. за участю Тернопільської міської ради проведені наступні громадські слухання:

- «Про встановлення тарифів на перевезення пасажирів автомобільним та електричним транспортом». Кількість учасників 80. Прийнято рішення виконавчого комітету.

- Громадські слухання щодо врахування громадських інтересів в проекті містобудівної документації «Внесення змін до детального плану території, обмеженої вул. 15 Квітня, вул. Академіка Сахарова, вул. Академіка Корольова, Підволочиське шосе (мікрорайон №6) в м. Тернополі». Кількість учасників - 17. Прийнято рішення сесії.

- Громадське обговорення щодо присвоєння Тернопільській школі №20 імені Руслана Муляра. 6 листопада 2018 р. на громадських слуханнях було прийнято рішення про порушення клопотання перед управлінням освіти і науки Тернопільської міської ради підтримати ініціативу школи про присвоєння імені Руслана Муляра. Прийнято рішення сесії.

- Бюджетні слухання. Для участі у слуханні зареєструвалось 52 особи. Пропозиції підтримано. - Громадські слухання щодо врахування громадських інтересів в проекті містобудівної документації «Детальний план території, обмеженої вул. Миру, вул. Драгоманова, вул. П. Орлика, вул. Дружби (мікрорайон «Дружба») в м. Тернополі. Присутні 25 осіб. Відповідно до рішення - «Детальний план території, обмеженої вул. Миру, вул. Драгоманова, вул. П. Орлика, вул. Дружби (мікрорайон «Дружба») в м. Тернополі

погоджено. Прийнято рішення сесії.

У 2020 році відбувалися такі громадські слухання:

- Громадське обговорення питання присвоєння назви скверу, сформованому на території, обмеженої площею Героїв Євромайдану, вулицями Медовою (житловий будинок вул. Медова, 3) та Танцорова (будинок вул. Танцорова,7) – «Сквер волонтерів пам'яті Віктора Гурняка». Прийнято рішення сесії.

- Громадські слухання «Про внесення змін та доповнень до Правил благоустрою м. Тернополя, затверджених рішенням міської ради від 19.05.2011 р. №6/8/20». Присутні 25 осіб. В обговоренні взяли участь представники громадськості, об'єднань співвласників багатоквартирних будинків, працівники виконавчих органів Тернопільської міської ради. Прийнято рішення сесії.

- Громадське обговорення про присвоєння назви вулиці в м. Тернополі імені Андрія Пушкаря. Дане громадське обговорення проводилося через сервіс епетицій. Відповідно до результатів петиція набрала 305 голосів і з 300 необхідних. Процедура громадського обговорення дотримана і її результати можуть бути додані до подання міського голови на розгляд сесії міської ради про присвоєння вулиці імені фізичної особи. Прийнято рішення сесії.

- Громадські обговорення проекту оновленої мережі маршрутів громадського транспорту загального користування м. Тернополя. Обговорення з пропозиціями, які надійшли через платформу "Електронні консультації та опитування". Відповідно до результатів проект оновлення маршрутної мережі підтримано. Прийнято рішення виконавчого комітету.

- Громадські обговорення підготовчого проекту Стратегічного плану розвитку Тернопільської міської територіальної громади до 2029 року. Громадські обговорення проходили через портал «Е-консультації з громадськістю» та через надсилання пропозицій на електронну пошту. Прийнято рішення сесії.

- Громадське обговорення проекту парку Київська- Тарнавського

площею 10,5 га. Громадське обговорення з пропозиціями проводилося через платформу «Електронні консультації та опитування».

- Громадське слухання «Схема розміщення тимчасових споруд для здійснення підприємницької діяльності на території м. Тернополя». Прийнято рішення виконавчого комітету.

- Громадські слухання щодо проекту містобудівної документації «Детальний план території, обмеженої вул. Генерала Тарнавського, вул. Київська, вул. М. Липницького, вул. Володимира Великого (мікрорайон №14) в м. Тернополі». Участь в обговоренні взяли 150 осіб. Прийнято рішення сесії.

- Громадські слухання містобудівної документації «Детальний план території, обмеженої вул. Живова, вул. Танцорова, площа Героїв Євромайдану, вул. Доли, вул. Митрополита Шептицького (мікрорайон «Живова» житлового району «Центральний») в м.Тернополі».Прийнято рішення сесії.

У 2021 році проходили такі громадські слухання:

- Громадські слухання «Схема планування території Тернопільської міської територіальної громади» та звіту про стратегічну екологічну оцінку. Прийнято рішення сесії.

- Громадське обговорення «Про оприлюднення проекту містобудівної документації «Детальний план території, обмеженої вул. Львівська, межа території парку «Загребелля», вул. Бригадна, вул. Глибока Долина, вул. Тернопільська в м. Тернополі» та Звіту про стратегічну екологічну оцінку. Прийнято рішення сесії.

- Громадське обговорення «Детальний план території, обмеженої вул. Львівська, межа території парку «Загребелля», вул. Бригадна, вул. Глибока Долина, вул. Тернопільська в м. Тернополі». Прийнято рішення сесії.

- Громадське обговорення «Про оприлюднення проекту містобудівної документації «Генеральний план с. Малашівці Тернопільської міської територіальної громади» та Звіту про стратегічну екологічну оцінку. Прийнято рішення сесії.

Ініціативні групи жителів громади постійно звертаються до Тернопільської міської ради із пропозиціями та зауваженнями щодо роботи органу місцевого самоврядування. Також щороку у міській раді реєструють звернення від юридичних осіб (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 – Кількість звернень до Тернопільської міської ради у динаміці 2018-2020 років [24]

Роки	Звернення фізичних осіб	Звернення на особистому прийомі	Звернення юридичних осіб	Всього звернень
2016	11369	900	5096	17365
% у структурі	65,47	5,18	29,35	100,00
2017	10385	652	4862	15899
% у структурі	65,32	4,10	30,58	100,00
2018	10482	727	4905	16114
% у структурі	65,05	4,51	30,44	100,00
2019	12530	667	4482	17679
% у структурі	70,88	3,77	25,35	100,00
2020	9466	217	4256	13939
% у структурі	67,91	1,56	30,53	100,00

Із наведеної таблиці можемо зробити наступні висновки:

1) у динаміці п'яти останніх років більшу питому вагу мали звернення фізичних осіб, їх частка коливалась від 65,05 до 67,91%;

2) питома вага звернень юридичних осіб не перевищувала 31% від загальної кількості звернень;

3) більшість звернень відбувалася у паперовому або в онлайн форматі, питома вага звернень на особистому прийомі коливалась від 1,56 до 5,18%, причому із роками кількість таких звернень демонструвала чітку тенденцію до спаду.

На рисунку 2.2 відображено графічне представлення динаміки звернень до Тернопільської міської ради. Із представленою графікою бачимо, що у 2020 році прослідковується тенденція до зменшення кількості звернень громадян та юридичних осіб.

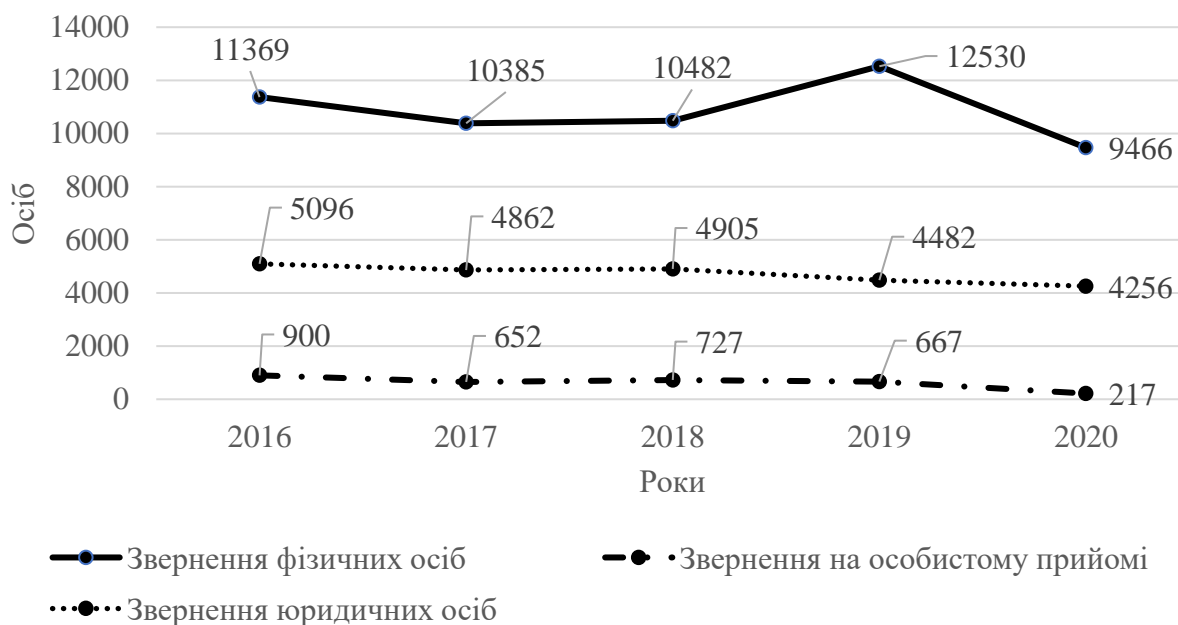

Рисунок 2.2 – Графічне представлення динаміки звернень до Тернопільської міської ради

Такий стан речей пов'язаний із пандемією коронавірусу та зниженням активності громадськості і бізнесу.

Ще одним інструментом громадської участі у діяльності Тернопільської міської ради є електронна петиція. Вона являє собою особливу форму колективного звернення громадян до Тернопільської міської ради, що подається через офіційний вебсайт Ради, що здійснює збір підписів на підтримку електронної петиції щодо будь-якого питання, яке належить до компетенції Ради та її виконавчих органів. Електронна петиція підлягає обов'язковому розгляду виконавчим комітетом Тернопільської міської ради.

Порядок розгляду електронної петиції Тернопільською міською радою регулюють такі законодавчі акти:

1. Стаття 23-1 ЗУ «Про звернення громадян».
2. Статут Тернопільської міської об'єднаної територіальної громади від 05.04.2019р. №7/33/8.
3. Положення про порядок розгляду електронної петиції, адресованої Тернопільській міській раді, затверджене розпорядженням міського голови від

01.10.15 №291, зі змінами № 29 від 07.02.2019 р.

Послідовність розгляду електронної петиції Тернопільською міською радою відображено у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Алгоритм розгляду електронної петиції [23]

Номер етапу	Характеристика дій на даному етапі	Виконавець
1	2	3
1	Зареєструватись на сайті Тернопільської міської ради в розділі «Електронні петиції»	Автор петиції
2	Створити електронну петицію на ресурсі «Єдиної системи місцевих електронних петицій»	Автор петиції
3	Перевірити петицію на відповідність вимогам законодавства та положення	Тернопільська міська рада
4	Опублікувати петицію на ресурсі «Єдиної системи місцевих електронних петицій»	Тернопільська міська рада
5	Оприлюднити інформацію про початок розгляду петиції на сайті міської ради	Тернопільська міська рада
6	Зібрати 300 підписів на підтримку петиції за 30 календарних днів	Автор петиції
7	Направити петицію на розгляд профільного виконавчого органу влади	Міський голова Тернопільської міської ради
8	Розглянути петицію, підготувати проект рішення	Профільний виконавчий орган Тернопільської міської ради
9	Подати проект рішення щодо петиції на розгляд виконкому	Профільний виконавчий орган Тернопільської міської ради
10	Розглянути петицію	Виконавчий комітет Тернопільської міської ради
11	Надіслати автору та оприлюднити результати розгляду петиції	Тернопільська міська рада
12	Інформувати відділ зв'язків з громадськістю про стан виконання петиції	Профільний виконавчий орган Тернопільської міської ради

На виконання Закону України «Про звернення громадян» на сайті Тернопільської міської ради www.tmrada.gov.ua запроваджено сервіс «Єдина система місцевих електронних петицій»: www.e-dem.in.ua/ternopil Жителі

Тернопільської об'єднаної територіальної громади мають зареєструватися на відповідному сайті і ідентифікувати свою особу через електронний цифровий підпис або Bank-ID. Під час створення петиції автор (ініціатор) заповнює спеціальну форму, яка розміщена на Веб-сайті петицій, у якій зазначає назву петиції, категорію та суть петиції, викладає свої пропозиції щодо вирішення порушеного питання та зазначає про очікуваний результат від реалізації електронної петиції, надає фото або відео, яке ілюструватиме петицію (за бажанням автора) та відправляє петицію на модерацію.

Прізвище, ім'я та по батькові автора петиції буде опубліковане в системі разом з назвою та змістом петиції. Неправдиві відомості, подані автором петиції є підставою для відмови в її оприлюдненні або для виключення з режиму оприлюднення.

Петиція не може містити заклики до повалення конституційного ладу, порушення територіальної цілісності України, пропаганду війни, насильства, жорстокості, розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, заклики до вчинення терористичних актів, посягання на права і свободи людини, права і законні інтереси громадян, а також інформацію, яка містить ненормативну лексику, матеріали та висловлювання, які містять передвиборчу агітацію, рекламу товарів, робіт та послуг, а також конфіденційну інформацію щодо третіх осіб. Така петиція не оприлюднюється та не розглядається.

Текст електронної петиції оприлюднюється впродовж двох робочих днів з дня надсилання її автором після проходження процесу модерації – попередньої перевірки виконавчими органами ради до відання яких відносяться питання, підняті в петиції, із залученням до перевірки управління правового забезпечення. У разі невідповідності вимогам чинного законодавства або підняті питання у петиції не відносяться до компетенції ради, петиція не оприлюднюється, про що не пізніше двох робочих днів з дня її надсилання, повідомляють автора, шляхом надсилання відповіді в електронний кабінет автора та на електронну пошту. Автор петиції, щодо оприлюднення якої отримано відмову, може виправити петицію і надіслати її

повторно.

Електронна петиція оприлюднюється протягом 2 робочих днів з дня надсилання її автором. Дата оприлюднення петиції є датою початку збору підписів на її підтримку. Форма підписання петиції передбачає авторизацію членів Тернопільської міської територіальної громади через Bank ID або електронний цифровий підпис на порталі www.e-dem.in.ua. Голоси, надіслані від однієї і тієї ж особи, та/або від осіб, які не належать до Тернопільської міської територіальної громади, не враховуються при підрахунку голосів. Петиція адресована Тернопільській міській раді, розглядається за умови збору на її підтримку впродовж не більше як 30 днів з дня її оприлюднення не менш ніж 300 підписів жителів громади.

Міський голова Тернополя або уповноважена ним посадова особа не пізніше ніж через один робочий день після набрання необхідної кількості підписів на підтримку електронної петиції, надає доручення щодо її розгляду відповідним структурним підрозділам виконавчого органу ради (департамент/управління ради), до предмету відання яких відноситься порушене питання в петиції. Розгляд петиції департаментом/управлінням ради здійснюється не пізніше десяти робочих днів з дня оприлюднення інформації про початок її розгляду.

Департамент/управління ради впродовж п'яти робочих днів з дня надходження до нього доручення міського голови щодо розгляду електронної петиції надає висновок щодо петиції та готує відповідний проект рішення на засідання виконавчого комітету Тернопільської міської ради. Відповідь щодо петиції не пізніше наступного робочого дня після її розгляду надсилається автору через портал www.e-dem.in.ua та на електронну пошту.

Міський голова, у разі прийняття виконавчим комітетом рішення щодо підтримки петиції, своїм дорученням визначає відповідальний структурний підрозділ за опрацювання петиції. Структурний підрозділ відповідальний за реалізацію петиції, зобов'язаний до 1 числа наступного місяця за кварталом інформувати відділ зв'язків з громадськістю про стан виконання петиції.

Щоквартально відділ зв'язків з громадськістю готує інформацію про стан реалізації підтриманих петицій та подає їх на розгляд міському голові.

Аналітичні дані про кількість та динаміку зареєстрованих петицій представлено у таблиці 2.4 і на рисунку 2.3.

Таблиця 2.4 – Аналітичні дані про кількість і динаміку зареєстрованих петицій до Тернопільської міської ради [24]

Роки	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Всього
Кількість петицій	139	483	219	266	107	119	135	1468
Відсоток у загальній кількості	9,47	32,90	14,92	18,12	7,29	8,11	9,20	100,00
Абсолютне відхилення по роках		2016 до 2015	2017 до 2016	2018 до 2017	2019 до 2018	2020 до 2019	2021 до 2020	-
		344	-264	47	-159	12	16	-
Відносне відхилення по роках		2016 до 2015	2017 до 2016	2018 до 2017	2019 до 2018	2020 до 2019	2021 до 2020	-
		247,48	-54,66	21,46	-59,77	11,21	13,45	-

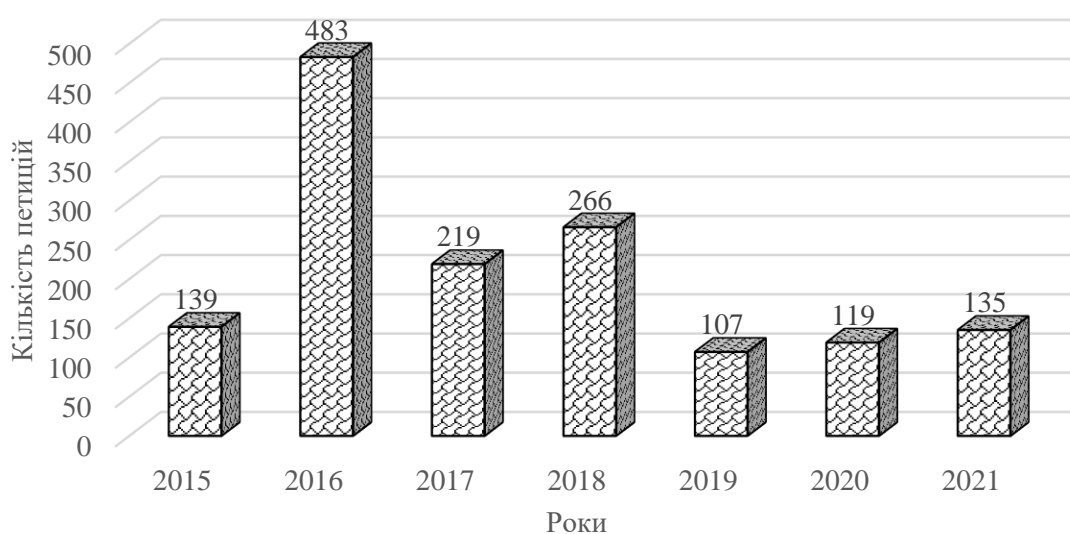

Рисунок 2.3 – Кількість петицій, поданих до Тернопільської міської ради у динаміці 2015-2021 років

Результати проведеного дослідження свідчать, що з 2015 по 2021 роки до Тернопільської міської ради було подано 1468 петицій. Найбільша кількість їх подання припадала на 2016 рік. Тоді було подано 483 петиції, що склало 32,9% від загального їх обсягу за весь період дослідження. Зменшення кількості поданих петицій можемо спостерігати у 2017 та 2019 роках.

Одним із важливих фінансових інструментів участі громадськості у формуванні соціальної політики Тернопільської міської ради є проект «Громадський бюджет».

Громадський бюджет (бюджет участі) – це частина бюджету громади, з якого здійснюється фінансування, визначених безпосередньо жителями Тернопільської міської територіальної громади (надалі – громади) заходів, виконання робіт, надання послуг, придбання матеріально-товарних цінностей, які носять загальнодоступний характер (вільний, безкоштовний доступ та вільне безкоштовне користування усіма бажаючими результатами реалізації проектів), відповідно до оформлених проектів, які стали переможцями конкурсу. Громадський бюджет регулюється Положенням «Про громадський бюджет в Тернопільській міській територіальній громаді» від 05.04.2019 р. №7/33/9.

Послідовність етапів проходження Громадського бюджету в Тернопільській міській раді відображено у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Алгоритм проходження Громадського бюджету в Тернопільській міській раді [25]

Номер етапу	Характеристика дій на даному етапі	Виконавець
1	2	3
1	Знайти однодумців або особисто придумати ідею	Автор проекту
2	Підготувати проектну пропозицію з реалізації ідеї	Автор проекту
3	Подати проект в паперовій або електронній формі – з 1 вересня протягом 30 днів	Автор проекту
4	Оприлюднити проект на Е-сервісі «Громадський бюджет»	Тернопільська міська рада

Продовження таблиці 2.5

1	2	3
5	Зібрати на підтримку проекту не менше 15 підписів	Автор проекту
6	Формальна перевірка відповідальним структурним підрозділом	Тернопільська міська рада
7	Розгляд проекту департаментом / управлінням Ради та формування висновку	Тернопільська міська рада
8	Розгляд висновку Номінаційного комітету ¹ та ухвалення рішення щодо винесення на голосування проекту	Тернопільська міська рада, громадськість
9	Оприлюднення проектів для голосування на Е-сервісі «Громадський бюджет»	Тернопільська міська рада
10	Голосування за проекти – 15 календарних днів	Громадськість
11	Номінаційний комітет на засіданні визначає перелік проектів для реалізації	Тернопільська міська рада, громадськість
12	Сесія Тернопільської міської ради затверджує перелік проектів для реалізації	Тернопільська міська рада, громадськість
13	Реалізація проектів департаментами / управліннями Тернопільської міської ради	Тернопільська міська рада
14	Контроль та участь у виконанні проекту	Автор проекту
15	Звітування за результатами реалізації проектів департаментами / управліннями Тернопільської міської ради – щомісячно до 10 числа	Тернопільська міська рада
16	Оприлюднення підсумкового звіту – до 31 січня наступного року	Тернопільська міська рада

Разом з однодумцями або особисто автору проекту слід придумати ідею, спрямовану на покращення інфраструктури Тернопільської громади (наприклад: вулиці, парку, спортивного чи дитячого майданчика, установи тощо). Підготувати проектну пропозицію з реалізації ідеї та оформити її відповідно до Додатку 1 Положення. Автор (-ри) проекту - це громадянин України, іноземець та особа без громадянства, яка має дозвіл на постійне проживання на території України та на момент подання проекту досяг 16-річного віку. Кожен автор може подати не більше, ніж один великий та один

¹ Склад Номінаційного комітету: 4 представники профільних депутатських комісій, 6 представників виконавчих органів ради та 3 представники громадськості (члени громадських організацій).

малий проект. Проект повинен відповідати вимогам пункту 1.1, 1.2, 4.6. Положення та має бути реалізований впродовж одного бюджетного року. Загальна вартість реалізації проекту, якщо він малий, має бути розміром від 1000 до 300 000 гривень, якщо великий – від 300 000 до 1 450 000 гривень.

Проекти приймаються щороку, починаючи з 01 вересня, впродовж 30 календарних днів. Проект подає особисто автор: 1 у паперовому вигляді в пунктах прийому документів, визначених Номінаційним комітетом; 2 у електронному вигляді, шляхом заповнення відповідної форми на Е-сервісі «Громадський бюджет».

Впродовж 7 календарних днів з дня подачі проекту автор підтверджує підтримку поданого проекту голосами не менше 15 жителів громади, ідентифікованих за допомогою Bank ID, Mobile ID через Е-сервіс «Громадський бюджет». В рамках громадського бюджету не приймаються до розгляду проекти визначені пунктом 4.7 Положення. Заповнені бланки проектів після проходження первинної перевірки оприлюднюються на Е-сервісі «Громадський бюджет» впродовж 1 робочого дня.

Міський голова розпорядженням визначає відповідальний структурний підрозділ, що буде вести реєстр отриманих проектів, який впродовж 5 робочих днів з дня отримання проекту здійснює формальну перевірку повноти заповнення форми проекту, а також необхідної кількості голосів. Далі копію проекту передається до відповідних структурних підрозділів виконавчого комітету (департамент/ управління ради), до повноважень яких відноситься реалізація проекту, для підготовки пропозицій та зауважень до кожного проекту. Департамент/управління ради впродовж 20 календарних днів з дня отримання проектів здійснюють їх аналіз, формують зауваження/пропозиції. Які передаються відповідальному структурному підрозділу для оприлюднення на Е-сервісі «Громадський бюджет», а також надсилаються для розгляду на засіданні Номінаційного комітету з метою оцінки проектів. Якщо проект отримав негативний висновок від відповідального департаменту/ управління ради. Тоді Номінаційний комітет такий проект додатково розглядає на

власному засіданні для підтвердження або відхилення зауважень, на яке запрошується автор проекту та представник департаменту/управління ради. За підсумками засідання, Номінаційний комітет приймає остаточне рішення. За результатами розгляду проектів Номінаційний комітет затверджує проекти, які допускаються до голосування. Перелік затверджених проектів розміщується на Е-сервісі «Громадський бюджет» не пізніше ніж за 5 календарних днів до початку оголошення голосування.

Оголошення про початок голосування та перелік пунктів для голосування оприлюднюється на офіційному сайті Тернопільської міської ради не пізніше, ніж за 3 робочих дня до його початку. Голосування триває впродовж 15 календарних днів. Голосування здійснюється:

- 1) електронно через Е-сервіс «Громадський бюджет»;
- 2) у пунктах для голосування в паперовому вигляді. Голос поданий у пункті для голосування впродовж 1 робочого дня вноситься модератором до Е-сервісу «Громадський бюджет».

Голосувати мають право громадянами України віком від 16 років, які зареєстровані на території Тернопільської міської територіальної громади. Кожний житель громади голосує особисто, може віддати один голос за малий проект та один голос за великий проект. Мінімальна кількість голосів на підтримку за малі проекти встановлюється на рівні 300 голосів, а за великі – 500 голосів.

Встановлення підсумків голосування передбачає підрахунок голосів через Е-сервіс «Громадський бюджет». Якщо проекти набирають однакову кількість голосів, то пріоритетними вважаються ті, які потребують менший об'єм фінансування. Рекомендованими до реалізації вважаються ті проекти, які набрали найбільшу кількість голосів до вичерпання обсягу коштів громадського бюджету громади. Визначений перелік проектів для реалізації Номінаційним комітетом, виноситься на розгляд чергової сесії міської ради для затвердження. Виконавцями проектів-переможців визначаються головні розпорядники коштів бюджету – тобто департаменти/управління ради, які

повинні здійснювати контроль за реалізацією проекту на будь-якому етапі. Наказом керівника за кожним проектом-переможцем визначається особа, відповідальна за його впровадження. Інформація про хід реалізації проектів-переможців розміщується на офіційному Е-сервіс «Громадський бюджет». Автор проекту має право знайомитися та здійснювати контроль за ходом реалізації проекту. Автор у межах чинного законодавства може бути залучений до реалізації проекту (авторський, технічний нагляд, здійснення закупівель тощо).

За результатами реалізації проектів департаменти/управління ради, щомісячно до 10 числа оприлюднюють на сайті Тернопільської міської ради звіт про реалізацію проектів. Підсумковий звіт подається на розгляд виконавчого комітету до 31 січня року, наступного за звітним та оприлюднюється на сайті ради. Міський голова готує консолідований звіт за результатами звітування головних розпорядників бюджетних коштів та доповідає по ньому на сесії ради.

Аналітичні дані про обсяги виділених коштів у рамках проекту «Громадський бюджет» у динаміці 2018-2021 років відображено у таблиці 2.6 та на рис. 2.4.

Таблиця 2.6 – Обсяг коштів, виділених Тернопільською міською радою на проект «Громадський бюджет» [24]

Роки	2017	2018	2019	2020	2021	Всього
Обсяг виділених коштів	139	483	219	266	107	1214
Відсоток у загальному обсязі	11,45	39,79	18,04	21,91	8,81	100,00
Абсолютне відхилення по роках		2018 до 2017	2019 до 2018	2020 до 2019	2021 до 2020	-
		344	-264	47	-159	-
Відносне відхилення по роках		2018 до 2017	2019 до 2018	2020 до 2019	2021 до 2020	-
		247,48	-54,66	21,46	-59,77	-

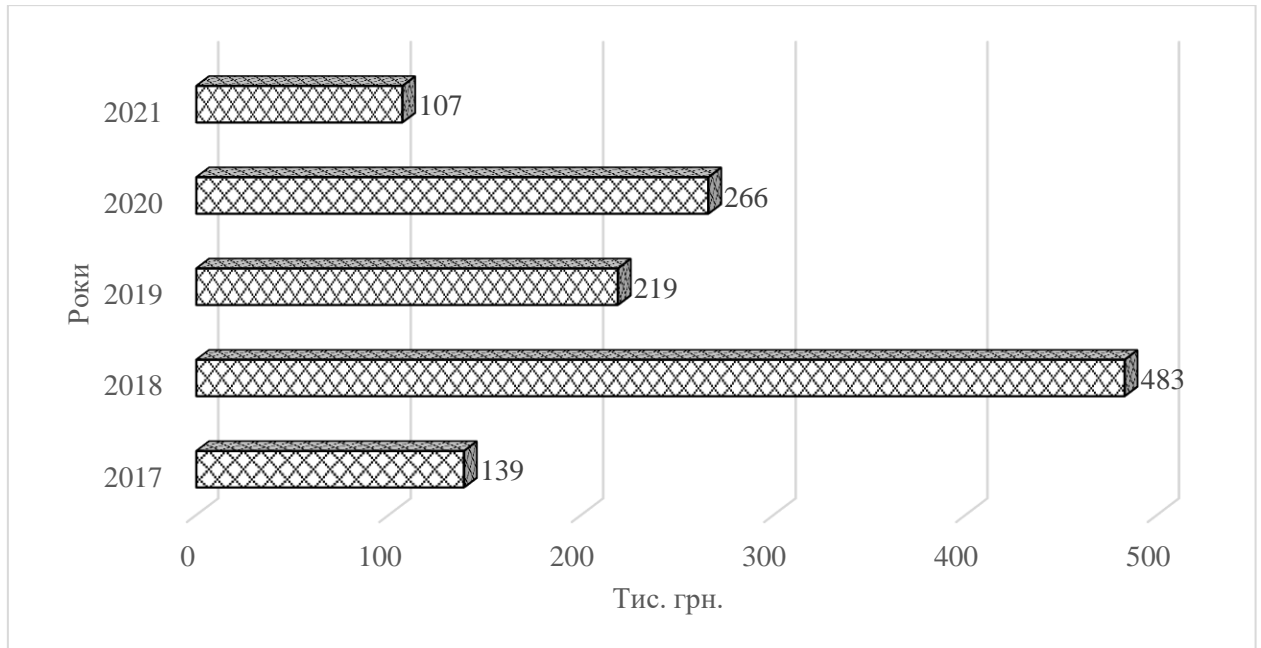

Рисунок 2.4 – Динаміка фінансування Тернопільською міською радою проекту «Громадський бюджет»

Результати проведених досліджень свідчать, що загальний обсяг фінансування «Громадського бюджету» Тернопільською міською радою за останні 5 років склав 1 млн. 214 тис. грн. Найбільші обсяги виділення ресурсів можемо спостерігати у 2018 році. Значне зменшення фінансування мало місце у 2019 та 2021 роках. Такий стан речей свідчить про нерівномірність виділення ресурсів на реалізацію «Громадського бюджету», потребу більш досконалого планування і розподілу коштів задля підвищення результативності проекту.

Отже, у другому розділі роботи було розглянуто особливості використання інструментів громадської участі у формуванні соціальної політики Тернопільської міської ради. Результати дослідження довели, що найбільш важливими інструментами на сьогодні є подання петицій, формування громадського бюджету та проведення громадських слухань.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОСТІ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

3.1 Впровадження у Тернопільській міській територіальній громаді Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд»

У 2020 році Тернопіль увійшов у число 56-ти нових муніципалітетів-партнерів ініціативи – Open Government Partnership (далі – OGP Local) – «Партнерство «Відкритий Уряд» – місцевий рівень»), яка підтримує та пропагує відкрите врядування в органах державної та місцевої влади по всьому світу. Партнерство має на меті забезпечити конкретні зобов'язання національних та субнаціональних урядів сприяти відкритому уряду, розширенню можливостей громадян, боротьбі з корупцією та використанню нових технологій для зміцнення управління.

Основні принципи Ініціативи:

– прозорість: інформація про діяльність уряду є відкритою, всеосяжною, своєчасною, вільно доступною для громадськості, і такою, що відповідає основним стандартам відкритих даних;

– участь громадян: уряд залучає громадян до участі в обговореннях, що сприяє прийняттю рішень, які враховують громадську думку, є більш інноваційними та ефективними;

– підзвітність: наявність правил, норм і механізмів, які змушують урядові структури до обґрунтування своїх дій, здійснення діяльності відповідно до визначених для них вимог, реагування на критику, прийняття відповідальності за невідповідність дій законам або зобов'язанням;

– технології та інновації для прозорості та підзвітності: уряд враховує важливість надання громадянам відкритого доступу до технологій, а також

усвідомлює роль нових технологій в просуванні інновацій та важливість розширення можливостей використання технологій громадянами.

У зв'язку з цим пропонуємо Тернопільській міській раді розробити план дій із впровадження Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» (далі – План дій), який передбачатиме виконання зобов'язань в рамках міжнародної Ініціативи, підвищення рівня прозорості, відкритості та підзвітності міської ради та її виконавчих органів, підпорядкованих підприємств, установ та організацій та сприятиме посиленню співпраці з інститутами громадянського суспільства.

Впровадження такого плану дій буде можливим, оскільки вже зараз Тернопільська міська рада у своїй діяльності впроваджує принципи відкритого врядування у сферах доступу до публічної інформації, впровадженні нових електронних сервісів та послуг, розвитку порталу відкритих даних, покращуючи Систему управління якістю у наданні послуг, залученість та співпрацю з інститутами громадянського суспільства тощо.

Електронне урядування – одна з найважливіших складових реформи державного управління, яка триває в Україні, у тому числі відіграє важливу роль в діяльності органів місцевого самоврядування. Окрім того, електронне урядування забезпечує нові форми комунікації між владою, бізнесом та громадянами, покращує якість надання послуг населенню. Тернопільська міська рада активно використовує у своїй діяльності окремі інструменти електронного урядування та постійно розвиває нові муніципальні сервіси, зокрема, наразі успішно працює:

– Офіційний сайт Тернопільської міської ради, гаряча лінія «15-80» та інші ресурси, запроваджені для інформування громадян про роботу Тернопільської міської ради, підпорядкованих комунальних підприємств, установ та організацій;

– Сучасна система електронного документообігу у міській раді, в підпорядкованих комунальних підприємствах, установах та організаціях;

- Електронний сервіс «Кабінет тернополянина», за допомогою якого можна замовити муніципальні послуги онлайн;
- Портал «Відкриті дані Тернополя», міський сіті-бот;
- Реєстр Тернопільської міської територіальної громади;
- Автоматизована система оплати проїзду у громадському транспорті (електронний квиток);
- Система муніципального відеоспостереження, що охоплює понад 600 камер;
- Інструменти електронної демократії (петиції, електронні консультації та опитування, Громадський бюджет, Шкільний громадський бюджет тощо).

Успіхи міста Тернополя у сфері цифрової трансформації, електронного урядування та запровадження технологій відзначено відповідними нагородами, зокрема: Open Data City Award (2019); відзнака Міністерства цифрової трансформації «Дієва громада» за високі результати у сфері цифровізації; у 2019 році місто здобуло 3 місце серед 100 найбільших міст України «Рейтингу прозорості», а у 2020 – 5 місце проекту «TransparentCities/Прозорі міста»; Тернопіль посів перше місце з показником 75,3% в рейтингу Індексу місцевої е-демократії за 2020 рік; під час Міжнародного форуму Kyiv Smart City Forum Тернопіль у 2018 році отримав відзнаку «Найкраща транспортна модель міста», у 2019 – «Відкрите інноваційне місто», а у 2020 – «Найкраще енергоефективне місто».

Щодо розвитку і співпраці з інститутами громадянського суспільства, то Тернопільська міська рада реалізовує конкурси програм, розроблених інститутами громадянського суспільства, на яке виділяється відповідне фінансування, залучає громадськість до прийняття рішення в структурі консультативних та дорадчих органів, участь молоді передбачена в Молодіжній міській раді тощо.

Відтак, План дій пропонуємо розробити у співпраці з інститутами громадянського суспільства, винести його на громадське обговорення та

реалізовувати у партнерстві з громадськими та міжнародними організаціями. Тож План дій із впровадження у Тернопільській міській територіальній громаді Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» включатиме зобов'язання, які підсилять громадську участь у прийнятті рішень, що посилять довіру та взаємодію між громадськістю та місцевою владою та створить подальшу платформу для розвитку відкритого врядування.

Отже, пропонуємо такі зобов'язання для реалізації Плану дій Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» у громаді:

1. Забезпечення мешканців якісними муніципальними послугами за допомогою цифрових технологій, розширення переліку послуг та сервісів, проведення реінжинірингу міських послуг та впровадження єдиної інформаційної системи керування містом. Мета напрямку: покращити якість надання муніципальних послуг, пришвидшити процес надання послуг із використанням новітніх технологій, розробити єдину інформаційну систему для керування містом (управлінням ресурсами) для підвищення рівня електронного урядування. Термін виконання: жовтень 2022 – грудень 2023.

У рамках проекту пропонуємо оновити «Електронний кабінет тернополянина» та доповнити його новими електронними послугами, а також створити Єдину інформаційну систему управління ресурсами міста. Головний виконавець: Тернопільська міська рада. Очікувані результати: розробка та впровадження «Єдиної інформаційної системи» та наповнення «Електронного кабінету тернополянина» новими послугами.

План реалізації заходів щодо забезпечення мешканців якісними муніципальними послугами за допомогою цифрових технологій, розширення переліку послуг та сервісів, проведення реінжинірингу міських послуг та впровадження єдиної інформаційної системи керування містом відображено у таблиці 3.1.

2. Впровадження пілотного проекту із розкриття даних для тестування стандарту відкритих даних в інфраструктурі на платформі «Українська Соціальна Інфраструктура» (платформа «УСІ»). Мета напрямку: підвищення

рівня прозорості та підзвітності в галузі інфраструктури, залучити громадськість до моніторингу реалізації інфраструктурних проектів та забезпечити ефективну взаємодію місцевої влади та громадськості. Термін виконання: жовтень 2022 – грудень 2023.

Таблиця 3.1 – План реалізації заходів щодо забезпечення мешканців якісними муніципальними послугами за допомогою цифрових технологій

Найменування заходу	Відповідальні за виконання	Строк	Партнери	Індикатор виконання
Налагодження роботи Системи електронного документообігу для інтеграції усіх процесів	Тернопільська міська рада	Листопад 2022 – грудень 2023	ГО «Освітньо-аналітичний центр розвитку громад» у партнерстві з Асоціацією міст України (за згодою)	Перехід на безпаперовий документообіг у виконавчих органах міської ради
Реалізація наступних етапів «Електронного кабінету тернополянина»	Тернопільська міська рада	Листопад 2022 – грудень 2023	ГО «Освітньо-аналітичний центр розвитку громад» у партнерстві з Асоціацією міст України (за згодою)	Переведення муніципальних послуг у онлайн формат
Розробка «Єдиної інформаційної системи»	Тернопільська міська рада	Листопад 2022 – грудень 2023	ГО «Освітньо-аналітичний центр розвитку громад» у партнерстві з Асоціацією міст України (за згодою)	Створення та впровадження для роботи Єдиний реєстр керування містом.

У рамках проекту пропонуємо здійснити впровадження нової онлайн-платформи під назвою Українська соціальна інфраструктура (USI), яка розробляється для підтримки та зміцнення активних громадян з метою збільшення участі громадянського суспільства у моніторингу прозорості та підзвітності органів державної та місцевої влади щодо проектів з будівництва та ремонту соціальної інфраструктури. Головний виконавець: Тернопільська

міська рада. Очікувані результати: використання платформи УСІ на рівні міста за проектами соціальної інфраструктури.

План реалізації заходів впровадження пілотного проекту із розкриття даних для тестування стандарту відкритих даних в інфраструктурі на платформі «Українська Соціальна Інфраструктура» відображено у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – План реалізації заходів впровадження пілотного проекту із розкриття даних для тестування стандарту відкритих даних в інфраструктурі на платформі «Українська Соціальна Інфраструктура» (УСІ)

Найменування заходу	Відповідальні за виконання	Строк	Партнери	Індикатор виконання
1	2	3	4	5
Впровадження пілотних проектів із розкриття даних для тестування стандарту відкритих даних в інфраструктурі OC4IDS	Тернопільська міська рада	листопад – грудень 2022	ГО Ініціатива з прозорості інфраструктури (CoST) в Україні (за згодою)	Розкрито дані за декількома пілотними проектами у різних секторах інфраструктури. Дані опубліковані на платформі УСІ та доступні в машиночитному форматі на офіційному веб-сайті міськради
Затвердження використання стандарту OC4IDS на рівні міста за проектами соціальної інфраструктури	Тернопільська міська рада	січень – березень 2023	ГО Ініціатива з прозорості інфраструктури (CoST) в Україні (за згодою)	Набір даних за стандартом OC4IDS за проектами соціальної інфраструктури затверджено на рівні міськради та підлягає опублікуванню у машиночитному форматі

Продовження таблиці 3.2

1	2	3	4	5
Забезпечення розкриття даних за об'єктами соціальної інфраструктури	Тернопільська міська рада	березень – грудень 2023	ГО Ініціатива з прозорості інфраструктури (CoST) в Україні (за згодою)	Дані про проекти соціальної інфраструктури розкрито відповідно до стандарту OC4IDS та опубліковано в машиночитному форматі
Пілотування використання платформи УСІ для побудови комунікації з громадськістю	Тернопільська міська рада	січень – червень 2023	ГО Ініціатива з прозорості інфраструктури (CoST) в Україні (за згодою)	Використання платформи для налагодження комунікації з громадою, залучення громадян до спільного вирішення питань розвитку місцевої інфраструктури
Впровадження використання платформи УСІ на рівні міста	Тернопільська міська рада	липень – грудень 2023	ГО Ініціатива з прозорості інфраструктури (CoST) в Україні (за згодою)	У разі успішної реалізації пілотного проекту, міськрада приймає відповідне рішення про можливість використання платформи для проведення громадських слухань та обговорень, звітування про заходи щодо залучення громадськості до вирішення питань розвитку міської інфраструктури

3. Розвиток цифрових компетентностей жителів громади у співпраці з громадським сектором. Мета напрямку: покращити розвиток цифрових компетентностей. Проект має бути спрямовано не лише на ефективне використання цифрових технологій та е-сервісів жителями громади, на розвиток робочої сили та можливостей для розвитку кожного жителя, а й на створення нових цифрових технологічних рішень та нових е-сервісів в громаді. Термін виконання: жовтень 2022 – грудень 2023.

План реалізації заходів розвитку цифрових компетентностей жителів громади у співпраці з громадським сектором представлено у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3 – План реалізації заходів розвитку цифрових компетентностей жителів громади у співпраці з громадським сектором

Найменування заходу	Відповідальні за виконання	Строк	Партнери	Індикатор виконання
Організувати безкоштовний курс базового рівня цифрової грамотності	Тернопільська міська рада	Листопад 2022 – грудень 2023	ГО «Освітньо-аналітичний центр розвитку громад» (за згодою)	Організовано безкоштовні курси цифрової грамотності на базі соціальних інфраструктурних об'єктів у громаді
Запровадити принцип безпаперовості в роботі органів місцевого самоврядування шляхом розвитку цифрових компетентностей у посадових осіб.	Тернопільська міська рада	Листопад 2022 – грудень 2023	ГО «Освітньо-аналітичний центр розвитку громад» (за згодою)	У роботі працівників міської ради покращено рівень цифрових навичок.

Розвиток цифрових компетентностей жителів Тернопільської міської територіальної громади передбачає аналіз стану цифрової грамотності, здійснення заходів щодо розвитку цифрових компетентностей населення громади, впровадження відповідних стимулів для цифровізації суспільної

сфери, усвідомлення наявних викликів, набуття жителями громади цифрових компетентностей, стимулювання використання та споживання цифрових технологій та електронних послуг. Головний виконавець: Тернопільська міська рада. Очікувані результати: покращення цифрової компетентності жителів громади та працівників органу місцевого самоврядування.

3.2 Проведення опитування членів експертних рад при Тернопільській міській раді та розроблення пропозицій щодо удосконалення їх діяльності

Експертні ради при Тернопільській міській раді є одним із найефективніших механізмів громадського контролю у формуванні, як державної, так і місцевої політики. Вони покликані впливати на підготовку та ухвалення рішень влади, контролювати їх виконання. Із метою проведення моніторингу роботи експертних рад, визначення сильних сторін та недоліків у комунікаційних процесах між владою і громадськістю, нами було здійснено опитування їх членів.

Опитування було проведене за допомогою анкети у вигляді Google-форми. Анкета для учасників Експертних рад – 24 запитання². Вона була розіслана усім учасникам рад. У результаті було отримано та опрацьовано 17 відповідей від членів Експертних рад Тернопільської міської ради. В опитуванні взяли участь представники таких Експертних рад (таблиця 3.4).

Таблиця 3.4 – Перелік представників Експертних рад при Тернопільській міській раді, які взяли участь в опитуванні

№ з/п	Назва Експертної ради	Роль респондента у раді
1	2	3
1	Експертна рада питань економіки, промисловості, транспорту і зв'язку, контролю за використанням комунального майна та зовнішніх зв'язків	Голова експертної ради
		Експерт
		Секретар

² <https://forms.gle/Ugq4hyHhSn2MhKzz8>

Продовження таблиці 3.4

1	2	3
2	Експертна рада з питань містобудування і архітектури	Член ради (2 особи) Експерт від сфери культури
3	Експертна рада з питань соціальної політики, охорони здоров'я, сім'ї, материнства, дитинства	Експерт Експерт від медичної сфери Експерт від медичної сфери
4	Експертна рада з питань природокористування, приватизації, продажу та оренди землі	Експерт
5	Експертна рада з питань місцевого самоврядування, законності, правопорядку, регламенту та депутатської діяльності	Член ради, експерт від освітньої сфери Експерт, член ради
6	Експертна рада з питань бюджету та фінансів	Голова експертної ради Член ради, експерт з фінансових питань
7	Експертна рада з питань житлово-комунального господарства, екології та надзвичайних ситуацій, енергозабезпечення та енергоефективності	Експерт від освітнього сектора Експерт з питань ОСББ
8	Молодіжна міська рада	Член молодіжної міської ради

Учасники Експертних рад вказали, що домінуючою функцією дорадчого органу була саме експертна функція (рис. 3.1), яка полягала у формуванні та поданні органу управління обов'язкових для розгляду пропозицій щодо формування та реалізації державної політики у відповідній сфері. Також респонденти зазначили про виконання комунікативної (інформування громадськості, зв'язки з пресою, комунікації у соцмережах) та консультативної (формування пропозицій щодо діяльності органу влади у плані консультацій із громадськістю) функцій. Лише кожен десятий респондент зазначив про виконання контролюючої функції (громадська та антикорупційна експертиза, громадський контроль).

У 2021 році в більшості Експертних рад склад залишався незмінним. Незначні зміни, в основному, були пов'язані з функціональними особливостями діяльності окремої ради. 100% респондентів Експертних рад зазначили про те, що вони відчули зміни у комунікативних процесах під час пандемії.

Рисунок 3.1 – Основні функції Експертних рад
Тернопільської міської ради

Щодо сфер цих змін, то, перш за все, вони стосувалися комунікацій з учасниками ради, спілкування з органом влади чи місцевого самоврядування, а також з громадськістю (рис. 3.2).

Рисунок 3.2 – Сфери, яких стосувалися зміни у комунікативних
процесах Експертних рад Тернопільської міської ради

Також зміни стосувалися комунікацій із представниками комітетів, керівниками структурних підрозділів, діяльності в соціальних мережах і співпраці зі ЗМІ. Проте вплив цих змін є менш відчутним. Більшість респондентів Експертних рад вказали на ускладнення комунікаційних процесів під час пандемії та у період воєнного стану (рис. 3.3).

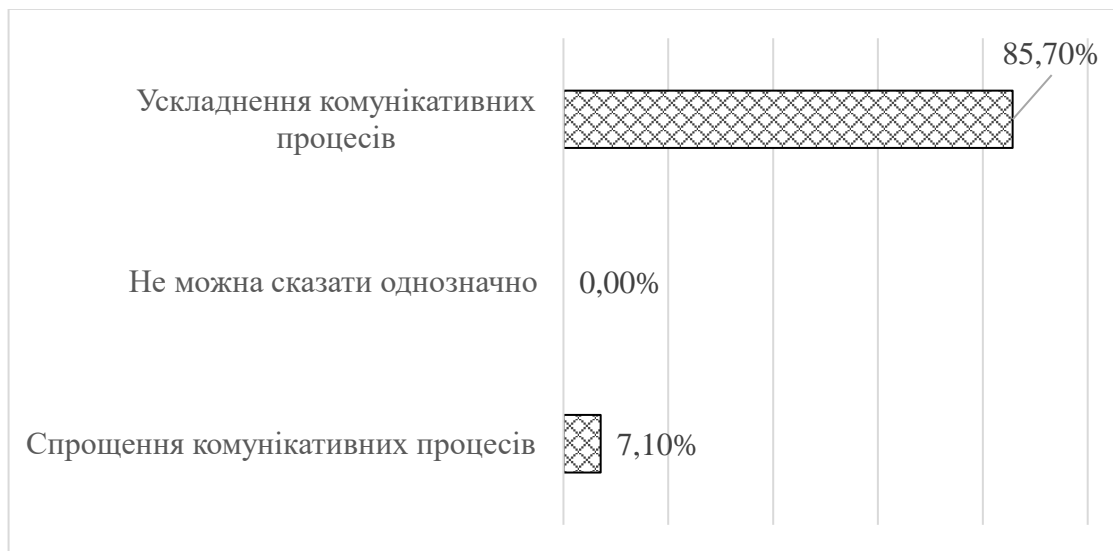

Рисунок 3.3 – Характер змін комунікативних процесів під час пандемії та у період воєнного стану

Проте, разом з тим, усі, без винятку, опитані зазначили, що пандемія дала поштовх до збільшення обсягу використання цифрових інструментів у процесі спілкування та пошуку нових шляхів і засобів комунікації.

У межах робочого спілкування у 2021 році учасники рад найчастіше використовували месенджері Viber і Telegram, досить рідко – WhatsApp (рис. 3.4). Щодо конференцій, то їх найчастіше організовували в Zoomі, використовуючи безкоштовну його версію. І хоча ця версія має досить обмежений функціонал, порівняно із ліцензійною (платною), проте для спілкування членів рад її було достатньо.

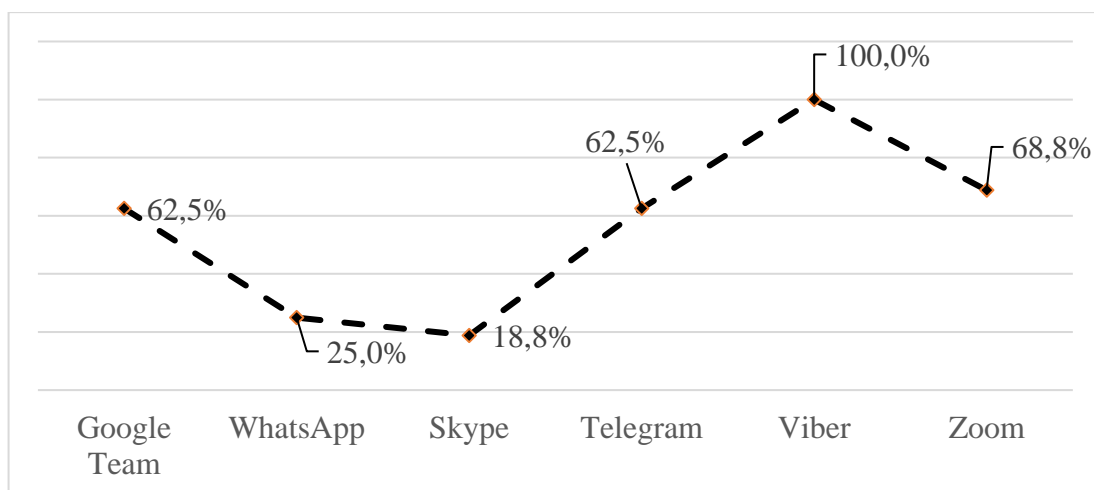

Рисунок 3.4 – Цифрові інструменти, які використовували учасники Експертних рад для спілкування між собою

Позитивним є той момент, що учасники Експертних рад досить активно використовували Google Team для налагодження продуктивної командної роботи. Щодо процесу комунікації із зовнішніми учасниками, то в цьому випадку члени рад, в основному, користувалися месенджерами, а також використовували Zoom для організації та проведення конференцій (рис. 3.5).

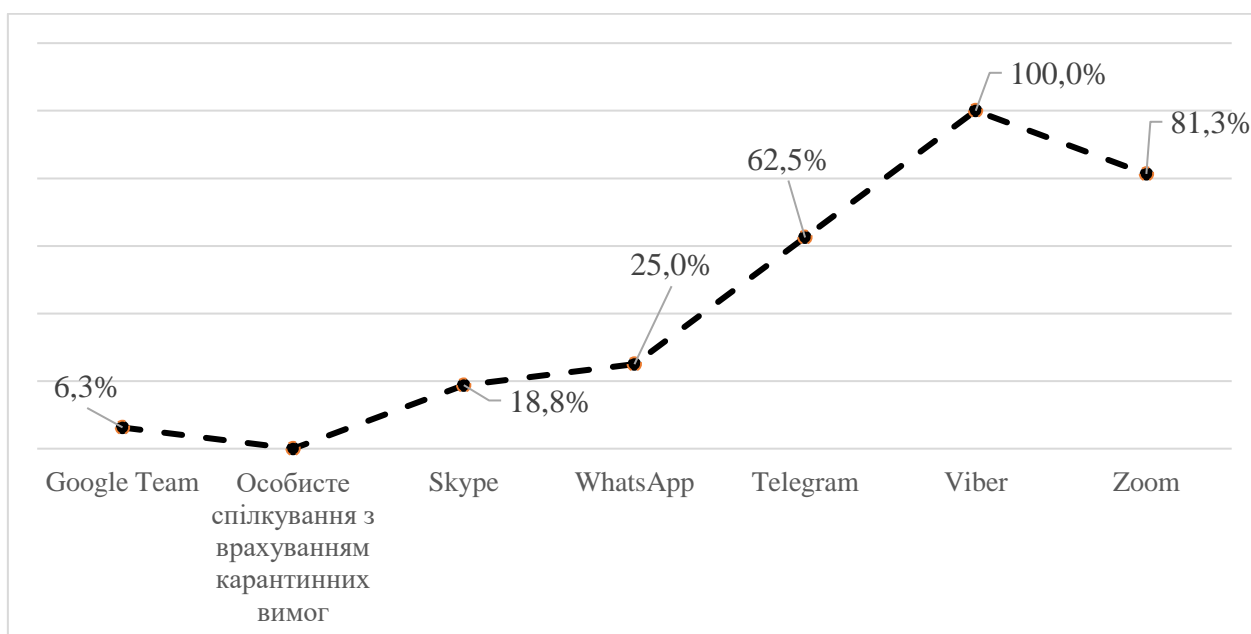

Рисунок 3.5 – Цифрові інструменти, які використовували учасники Експертних рад для спілкування із зовнішніми учасниками

Експертні ради при Тернопільській міській раді не мають сторінок у жодній із соцмереж. Для розміщення важливих інформаційних ресурсів вони використовують сайт Тернопільської міської ради, а також її сторінку у Facebook³.

Щодо запитання: «Чи збільшився за час пандемії обсяг інформаційних ресурсів, розміщуваних радою в соціальних мережах?», то тут думки розділилися. Ствердну відповідь обрали лише 37,5% учасників Експертних рад. Насправді ради розміщують, здебільшого, лише протоколи їх засідань на сайті Тернопільської міської ради.

Жоден із учасників Експертних рад не проходив навчання або тренінги для підвищення ефективності комунікативних процесів у раді в умовах пандемії. Дехто займався самоосвітою, проходив навчальні курси на різних освітніх платформах. Усі опитані ствердно відповіли на запитання: «Чи плануєте використовувати освоєні Вами цифрові інструменти і після завершення пандемії?».

У 2021 році частина засідань Експертних рад (11,8%) відбувалася у форматі живого спілкування із дотриманням усіх карантинних вимог. Цікаво, що учасники Експертних рад поряд із поєднанням он-лайн та оф-лайн комунікацій обрали варіант «Слід надавати перевагу «живому» спілкуванню» (рис. 3.6).

Серед переваг «живого» спілкування учасники рад зазначили насамперед можливість розуміти невербальні сигнали у процесі комунікування та більшу імовірність переконати співрозмовника (рис. 3.7). Серед важливих моментів виділили також можливість розуміти емоції співрозмовника та встановити візуальний контакт. Основними перевагами он-лайн спілкування (рис. 3.8) було визначено можливість навчитись використовувати на практиці більше цифрових інструментів, значно

³ <https://www.facebook.com/Ternopil.rada>

ефективніше розподілити час та достатньо часу приділити кожному співрозмовнику.

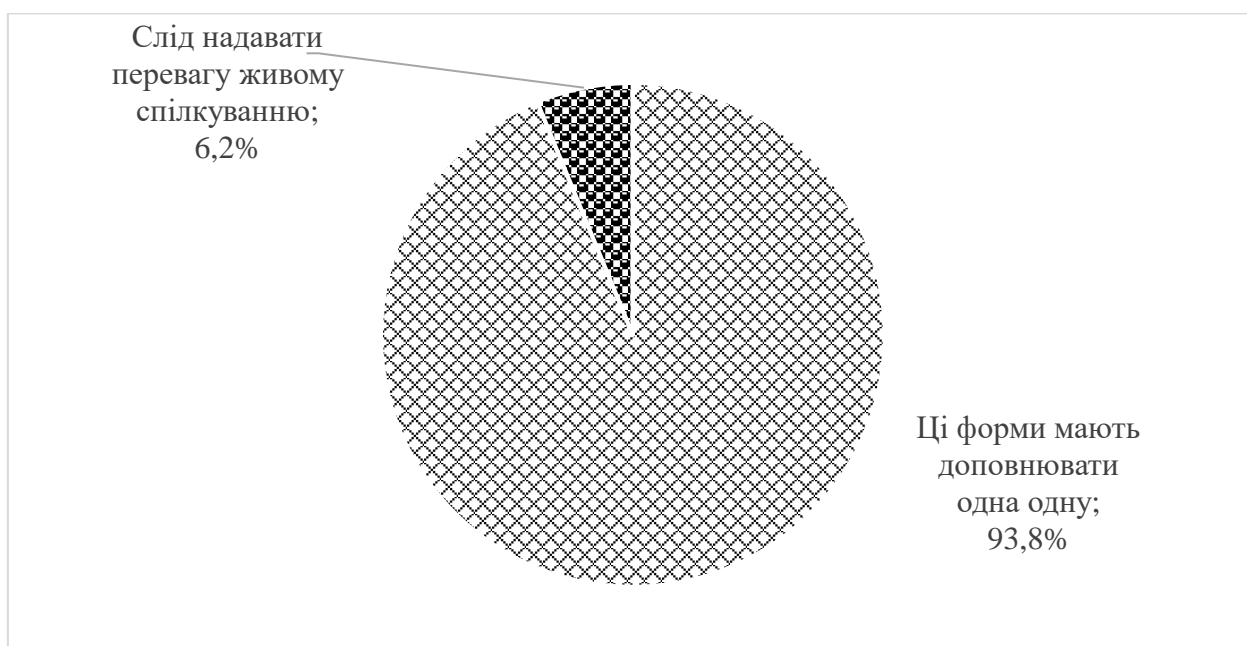

Рисунок 3.6 – Оптимальне поєднання двох форм спілкування в майбутніх засіданнях Експертних рад

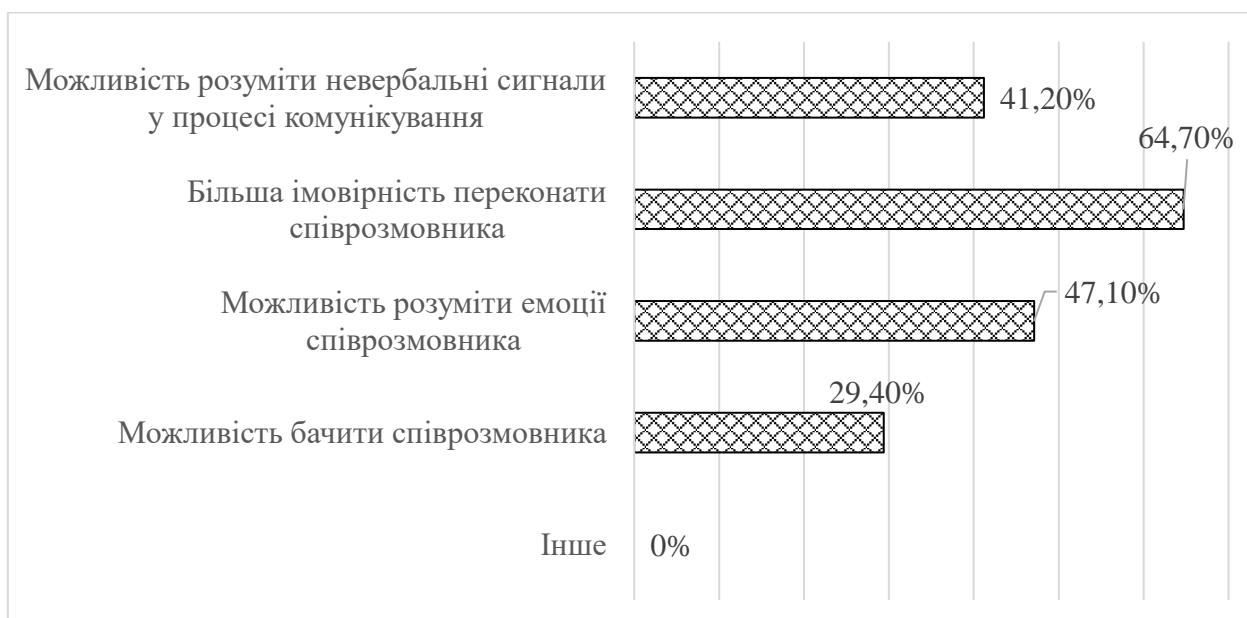

Рисунок 3.7 – Переваги «живого» спілкування з позиції учасників Експертних рад при Тернопільській міській раді

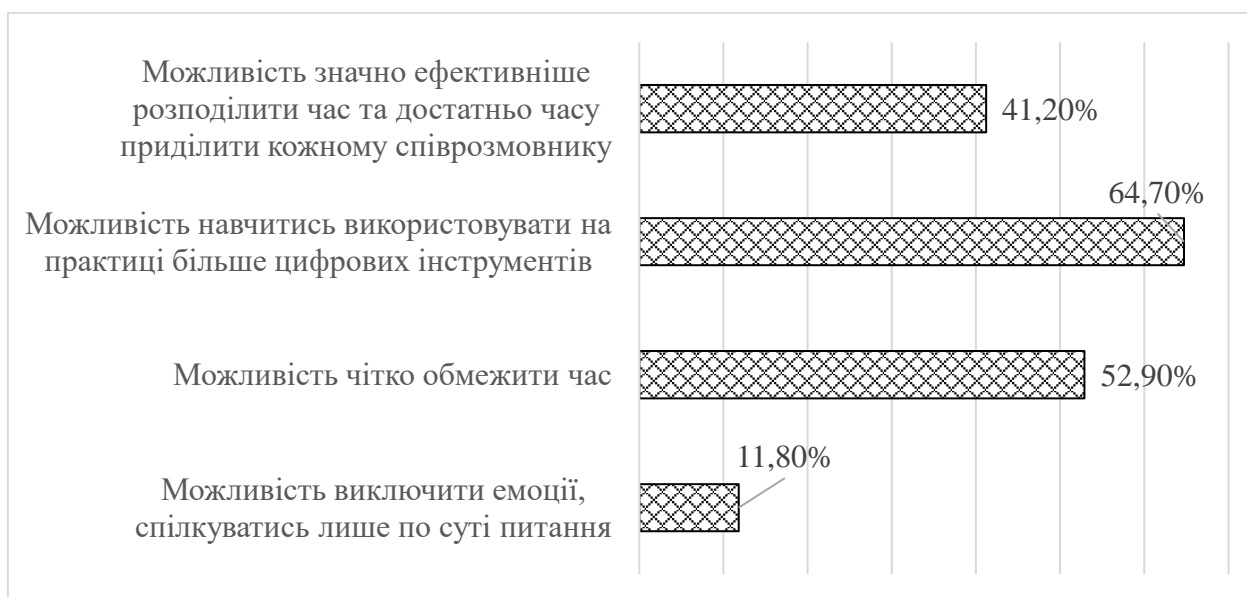

Рисунок 3.8 – Переваги он-лайн спілкування з позиції учасників
Експертних рад при Тернопільській міській раді

Щодо труднощів он-лайн спілкування, більшість респондентів звернули увагу на інформаційне перевантаження та ненормований робочий час (рис. 3.9).

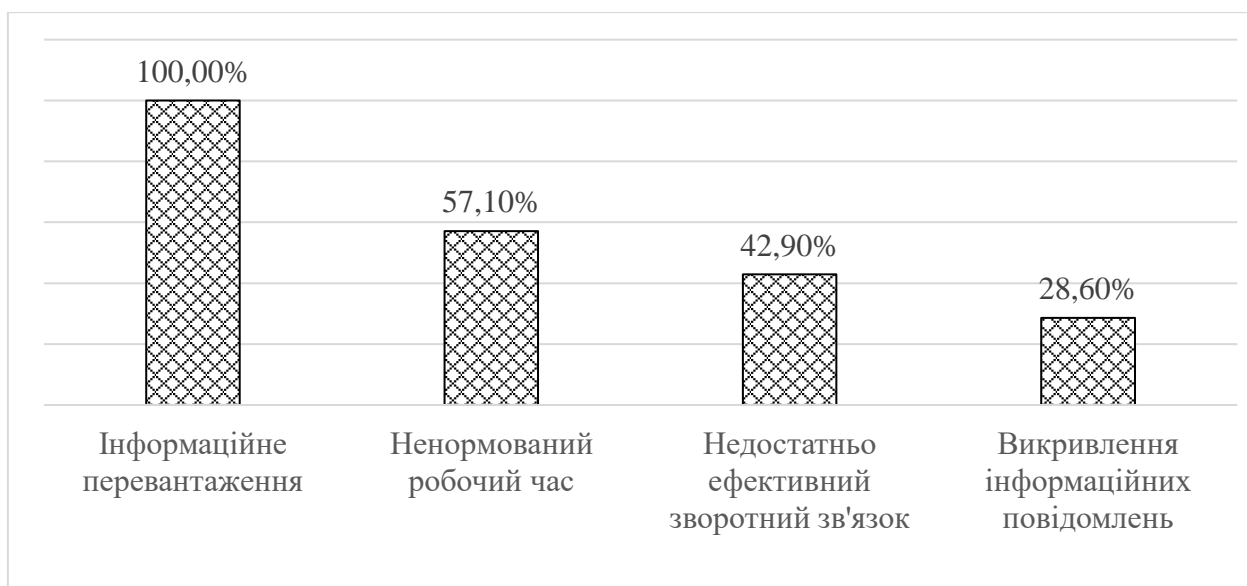

Рисунок 3.9 – Основні труднощі он-лайн спілкування з позиції учасників
Експертних рад при Тернопільській міській раді

У процесі он-лайн спілкування були також проблеми із ефективністю зворотного зв'язку та викривленням інформаційних повідомлень. На запитання: «Чи готова громадськість до використання засобів електронної демократії та переходу на цифрові інструменти у комунікативних процесах?» більшість опитаних учасників Експертних рад відповіли «Майже готова, але треба доопрацювати ще окремі моменти» (58,8%), 41,2% обрали ствердну відповідь. Жоден із учасників рад не обрав негативної відповіді.

Отже, можемо зробити низку висновків із проведеного дослідження.

1. Експертні ради загалом налічують близько 50 учасників. Практично всі ці люди є експертами та фахівцями з різних сфер діяльності: медицина, освіта, фінанси, ЖКГ, розвиток міста, юриспруденція, молодіжна політика. Експертні ради при Тернопільській міській раді є потужним дорадчим органом у формуванні стратегічних перспектив розвитку міста. Їх учасники активно долучаються до процесів прийняття управлінських рішень і надають консультативну допомогу.

2. У 2021 році домінуючою функцією для Експертних рад була саме експертна функція. Також багато учасників виконували консультативну та комунікативну роль. Проте лише кожен десятий учасник Експертних рад зазначив про виконання контролюючої функції. Тому необхідно підсилити саме контролюючі функції рад із метою підвищення ефективності експертного та громадського контролю, здійснення антикорупційної експертизи, підвищення рівня прозорості та транспарентності органів влади і місцевого самоврядування.

3. У більшості Експертних рад склад учасників залишався незмінним. У цьому плані рекомендацією є звертати більшу увагу на необхідність оновлення або розширення складу рад, зважаючи на стратегію Смарт-спеціалізації, яку окреслила для себе Тернопільська область. На нашу думку, Експертні ради потребують залучення до свого складу представників тих підприємств та громадських організацій, які безпосередньо беруть участь у розвитку найважливіших секторів і галузей господарської діяльності області.

4. Усі респонденти зазначили про те, що вони відчули зміни у комунікативних процесах під час пандемії та воєнного стану. Щодо сфер цих змін, то, перш за все, вони стосувалися комунікацій з учасниками ради, спілкування з органом влади чи місцевого самоврядування, а також з громадськістю. Негативним наслідком таких змін є ускладнення комунікаційних процесів, проте значним позитивом можна вважати те, що пандемія дала поштовх до збільшення обсягу використання цифрових інструментів у процесі спілкування та пошуку нових шляхів і засобів комунікації.

5. Учасники Експертних рад при Тернопільській міській раді досить активно використовували для спілкування найбільш популярні месенджери Viber і Telegram, а також Zoom, Google Team та Skype для організації відеоконференцій і командної роботи. Але, на жаль, більшість респондентів користувалися лише базовими функціями, не проходили жодних навчань та не змогли, в достатній мірі, удосконалити свої навички спілкування за допомогою цих засобів. Тому ми рекомендуємо приділяти більше уваги освоєнню цифрових комунікацій на більш професійному рівні. Для цього доцільно було б організувати навчальні тренінги та воркшопи для учасників Експертних рад із метою підвищення рівня їх цифрової грамотності саме у сфері налагодження внутрішніх і зовнішніх комунікацій у процесі діяльності рад.

6. Експертні ради розміщують, здебільшого, лише протоколи їх засідань на сайті Тернопільської міської ради. Вважаємо за доцільне розширити обсяг інформаційних ресурсів про роботу Експертних рад із метою доведення у доступній для громадськості формі, графіків та результатів їх роботи.

7. Більшість учасників Експертних рад погодились із тим, що форми «он-лайн» та «оф-лайн» спілкування мають доповнювати одна одну. Проте для членів Експертних рад дуже важливим є «живе» спілкування. Основна частина засідань рад у 2021 році проводились он-лайн, але респонденти зазначили важливі переваги «живого» спілкування, серед яких можливість розуміти невербальні сигнали у процесі комунікацій та більшу імовірність переконати

співрозмовника. Серед важливих моментів виділили також можливість розуміти емоції співрозмовника та встановити візуальний контакт. Таким чином, можемо рекомендувати Експертним радам намагатися проводити засідання оптимально поєднуючи обидва формати.

8. Перевагами он-лайн спілкування, на думку респондентів, є можливість навчитись використовувати на практиці більше цифрових інструментів, значно ефективніше розподілити час та достатньо часу приділити кожному співрозмовнику. Проте не слід забувати і про потребу «живого» спілкування. І тоді як підготовчі етапи до прийняття рішення можна перенести в он-лайн формат, то приймати важливі рішення ми рекомендуємо все-таки в оф-лайн форматі.

9. Он-лайн спілкування має і свої труднощі, серед яких найбільш вагомими є інформаційне перевантаження та ненормований робочий час. Крім того, на думку респондентів, громадськість ще не зовсім готова до переходу на використання цифрових інструментів у комунікативних процесах. Тому оптимальне поєднання форм спілкування, а також підвищення ефективності взаємодії усіма доступними методами, на сьогодні є одним із основних завдань роботи Експертних рад при Тернопільській міській раді.

Отже, у третьому розділі роботи було розроблено пропозиції щодо удосконалення використання інструментів громадської участі у формуванні соціальної політики Тернопільської міської ради. Ці пропозиції стосувалися планування ключових заходів впровадження у Тернопільській міській територіальній громаді Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд», а також підвищення ефективності організації роботи Експертних рад як ефективного інструмента громадського контролю у формуванні, як державної, так і місцевої політики.

РОЗДІЛ 4

БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ, ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ

4.1 Значення адаптації в трудовому процесі

Праця людини безпосередньо пов'язана із виробничим середовищем. Працівник може нормально здійснювати трудову діяльність лише тоді, коли умови зовнішнього середовища відповідають оптимальним. Якщо вони змінюються, стають несприятливими, то на протидію їм організм людини включає спеціальний механізм, який зберігає постійність внутрішнього середовища, або змінює його в межах допустимого. Такий механізм називається адаптацією. Адаптація є важливим засобом попередження травмування, виникнення нещасних випадків у трудовому процесі і відіграє значну роль в охороні праці.

Адаптація (від лат. *adapto* - пристосування) - це динамічний процес пристосування організму та його органів до мінливих умов зовнішнього середовища, також – це пристосування працівника до умов праці в організації, що базується на поступовому освоєнні нових професійних, соціальних та організаційних умов праці [27].

Адаптація в трудовій діяльності поділяється на фізіологічну, психічну, соціальну та професійну. Фізіологічна адаптація - це сукупність фізіологічних реакцій, які є в основі пристосування організму до змін зовнішніх умов, і направлені на збереження відносної постійності його внутрішнього середовища – гомеостазу.

Суть механізму адаптації полягає у змінах меж чутливості аналізаторів, розширенні діапазону фізіологічних резервів організму та зміні в певних межах параметрів фізіологічних функцій. Завдяки фізіологічній адаптації фізичні та біохімічні параметри, які визначають життєдіяльність організму, змінюються у вузьких межах порівняно із значними змінами зовнішніх умов: підвищується стійкість організму до холоду, тепла, недостачі кисню, змін

барометричного тиску та інших факторів. Велике значення у фізіологічній адаптації має реактивність організму, його початковий функціональний стан (вік, тренуваність тощо), в залежності від якого змінюються і відповідні реакції організму на різні дії. Процес фізіологічної адаптації до незвичайних, екстремальних умов проходить декілька стадій, або фаз: спочатку переважають явища декомпенсації (порушення функцій), потім неповного пристосування (активний пошук організмом стійких станів, що відповідають новим умовам середовища) і, нарешті, фаза відносного стійкого пристосування.

Фізіологічна адаптація до праці має активний характер і за сприятливих умов виробничого середовища та оптимальних навантажень веде до підвищення стійкості та працездатності організму, збільшення його резервних можливостей, зменшення захворювань і травматизму. Проте коливання умов середовища, в яких відбувається фізіологічна адаптація, має певну межу, характерну для кожного організму. Якщо працівник потрапляє в умови, коли інтенсивність впливу чинників виробничого середовища переважає можливості його адаптації, настають патологічні зміни фізіологічних систем, захворювання організму.

Психічна адаптація – це процес встановлення оптимальної відповідності особистості до навколишнього середовища в процесі діяльності. Зрозуміло, що такі властивості, як гальмування мислення та низька швидкість переробки інформації, обмежений діапазон сприйняття, порушення функції пам'яті гальмують адаптацію; висока рухливість нервових процесів, навпаки, її підвищує.

Психічна адаптація в процесі праці залежить від психічних властивостей працівника, його психічного стану, психологічних реакцій на стреси, що виникають на роботі, кваліфікації та культури людини, особливостей професійної діяльності, конкретних умов праці тощо.

Соціальна адаптація - це пристосування працюючої людини до системи відносин у робочому колективі з його нормами, правилами, традиціями,

ціннісними орієнтаціями. Під час соціальної адаптації працівник поступово отримує різнобічну інформацію про колектив, де він працює, про систему ділових та особистих взаємовідносин.

При несприятливому протіканні соціальної адаптації підвищується рівень стресу на роботі, наслідки якого позначаються на поведінці працівника та можуть призвести до міжособових конфліктів, нещасних випадків [28].

Професійна адаптація – це адаптація до трудової діяльності з усіма її складовими: адаптація до робочого місця, знарядь та засобів праці, об'єктів та предметів праці, особливостей технологічного процесу, часових параметрів роботи тощо.

Професійна адаптація виражається у розвитку стійкого позитивного ставлення працівника до своєї професії, певного рівня оволодіння ним специфічними навичками та вміннями, у формуванні необхідних для якісного виконання роботи властивостей. Професійна адаптація визначається необхідним мінімумом знань та навичок, яких працівник набув при одержанні спеціальності, ступенем відповідальності, практичності, діловитості тощо. Адаптація вважається завершеною тоді, коли працівник досягає кваліфікації, відповідної існуючим стандартам.

Виробнича адаптація — це пристосування працівника до організації, яке ґрунтується на тому, що поступово з'являються у співробітника нові професійні, соціальні, психологічні й економічні умови праці і, відповідно, навички.

Тож адаптація — це пристосування особи до робочого місця і трудового колективу і — навпаки. Адаптація передбачає активну позицію організації й особистості, усвідомлення свого соціального статусу і пов'язаної з ним рольової поведінки як форми реалізації індивідуальних можливостей особистості в процесі вирішення загальних завдань.

Для розробки оптимальних програм адаптації важливо враховувати фактори, які стосуються специфіки організації з одного боку і категорії нових співробітників, на яких програма орієнтована, — з іншого. До специфіки

організації відносяться особливості чи сфера її діяльності. А співробітники умовно розділені на молодих фахівців, що мають в основному тільки теоретичні знання про робочий процес, і професіоналів з практичними знаннями і суттєвим досвідом роботи в інших організаціях [29].

При складанні програм адаптації персоналу безпосереднім керівникам та спеціалістам служб персоналу необхідно розробляти заходи для кожного виду адаптації. Кожен із розглянутих видів адаптації впливає на працездатність та здоров'я працівника, формує у нього певний рівень чутливості та стійкості до психоемоційних перевантажень, внаслідок розвитку яких може істотно змінитися надійність професійної діяльності.

4.2 Організація проведення інструктажу з питань охорони праці

Працівники, під час прийняття на роботу та періодично, повинні проходити на підприємстві інструктажі з питань охорони праці, надання першої медичної допомоги потерпілим від нещасних випадків, а також з правил поведінки та дій при виникненні аварійних ситуацій, пожеж і стихійних лих.

За характером і часом проведення інструктажі з питань охорони праці (далі – інструктажі) поділяються на вступний, первинний, повторний, позаплановий та цільовий.

Вступний інструктаж проводиться:

- з усіма працівниками, які приймаються на постійну або тимчасову роботу, незалежно від їх освіти, стажу роботи та посади;
- з працівниками інших організацій, які прибули на підприємство і беруть безпосередню участь у виробничому процесі або виконують інші роботи для підприємства;
- з учнями та студентами, які прибули на підприємство для проходження трудового або професійного навчання;
- з екскурсантами у разі екскурсії на підприємство.

Вступний інструктаж проводиться спеціалістом служби охорони праці або іншим фахівцем відповідно до наказу (розпорядження) по підприємству, який в установленому Типовим положенням порядку пройшов навчання і перевірку знань з питань охорони праці.

Вступний інструктаж проводиться в кабінеті охорони праці або в приміщенні, що спеціально для цього обладнано, з використанням сучасних технічних засобів навчання, навчальних та наочних посібників за програмою, розробленою службою охорони праці з урахуванням особливостей виробництва. Програма та тривалість інструктажу затверджуються керівником підприємства.

Запис про проведення вступного інструктажу робиться в журналі реєстрації вступного інструктажу з питань охорони праці (додаток 5), який зберігається службою охорони праці або працівником, що відповідає за проведення вступного інструктажу, а також у наказі про прийняття працівника на роботу.

Первинний інструктаж проводиться до початку роботи безпосередньо на робочому місці з працівником:

- новоприйнятим (постійно чи тимчасово) на підприємство або до фізичної особи, яка використовує найману працю;
 - який переводиться з одного структурного підрозділу підприємства до іншого;
 - який виконуватиме нову для нього роботу;
 - відрядженим працівником іншого підприємства, який бере безпосередню участь у виробничому процесі на підприємстві.
- Первинний інструктаж проводиться з учнями, курсантами, слухачами та студентами навчальних закладів:
- до початку трудового або професійного навчання;
 - перед виконанням кожного навчального завдання, пов'язаного з використанням різних механізмів, інструментів, матеріалів тощо.

Первинний інструктаж на робочому місці проводиться індивідуально або з групою осіб одного фаху за діючими на підприємстві інструкціями з охорони праці відповідно до виконуваних робіт [28].

Повторний інструктаж на робочому місці індивідуально з окремим працівником або групою працівників, які виконують однотипні роботи, за обсягом і змістом переліку питань первинного інструктажу.

Повторний інструктаж проводиться в терміни, визначені нормативно-правовими актами з охорони праці, які діють у галузі, або роботодавцем (фізичною особою, яка використовує найману працю) з урахуванням конкретних умов праці, але не рідше:

- на роботах з підвищеною небезпекою - 1 раз на 3 місяці;
- для решти робіт - 1 раз на 6 місяців.

Позаплановий інструктаж проводиться з працівниками на робочому місці або в кабінеті охорони праці:

- при введенні в дію нових або переглянутих нормативно-правових актів з охорони праці, а також при внесенні змін та доповнень до них;
- при зміні технологічного процесу, або модернізації устаткування, приладів та інструментів, вихідної сировини, матеріалів та інших факторів, що впливають на стан охорони праці;
- при порушеннях працівниками вимог нормативно-правових актів з охорони праці, що призвели до травм, аварій, пожеж тощо;
- при перерві в роботі виконавця робіт більш ніж на 30 календарних днів - для робіт з підвищеною небезпекою, а для решти робіт - понад 60 днів.

Позаплановий інструктаж з учнями, студентами, курсантами, слухачами проводиться під час проведення трудового і професійного навчання при порушеннях ними вимог нормативно - правових актів з охорони праці, що можуть призвести або призвели до травм, аварій, пожеж тощо.

Позаплановий інструктаж може проводитись індивідуально з окремим працівником або з групою працівників одного фаху. Обсяг і зміст

позапланового інструктажу визначаються в кожному окремому випадку залежно від причин і обставин, що спричинили потребу його проведення.

Цільовий інструктаж проводиться з працівниками:

- при ліквідації аварії або стихійного лиха;
- при проведенні робіт, на які відповідно до законодавства оформлюються наряд-допуск, наказ або розпорядження.

Цільовий інструктаж проводиться індивідуально з окремим працівником або з групою працівників. Обсяг і зміст цільового інструктажу визначаються залежно від виду робіт, що виконуватимуться.

Первинний, повторний, позаплановий і цільовий інструктажі проводить безпосередній керівник робіт (начальник структурного підрозділу, майстер) або фізична особа, яка використовує найману працю.

Первинний, повторний, позаплановий і цільовий інструктажі завершуються перевіркою знань у вигляді усного опитування або за допомогою технічних засобів, а також перевіркою набутих навичок безпечних методів праці, особою, яка проводила інструктаж.

При незадовільних результатах перевірки знань, умінь і навичок щодо безпечного виконання робіт після первинного, повторного чи позапланового інструктажів протягом 10 днів додатково проводяться інструктаж і повторна перевірка знань.

При незадовільних результатах перевірки знань після цільового інструктажу допуск до виконання робіт не надається. Повторна перевірка знань при цьому не дозволяється.

Про проведення первинного, повторного, позапланового та цільового інструктажів та їх допуск до роботи, особа, яка проводила інструктаж, уносить запис до журналу реєстрації інструктажів з питань охорони праці на робочому місці. Сторінки журналу реєстрації інструктажів повинні бути пронумеровані, прошнуровані і скріплені печаткою.

У разі виконання робіт, що потребують оформлення наряду-допуску, цільовий інструктаж реєструється в цьому наряді-допуску, а в журналі реєстрації інструктажів не обов'язково.

Перелік професій та посад працівників, які звільняються від повторного інструктажу, затверджується роботодавцем. До цього переліку можуть бути зараховані працівники, участь у виробничому процесі яких не пов'язана з безпосереднім обслуговуванням об'єктів, машин, механізмів, устаткування; застосуванням приладів та інструментів, збереженням або переробкою сировини, матеріалів тощо.

Працівники, функціональні обов'язки яких пов'язані із забезпеченням безаварійної роботи об'єктів підвищеної небезпеки або з виконанням окремих робіт підвищеної небезпеки (теплові та атомні електричні станції, гірничодобувні підприємства, інші подібні об'єкти, порушення технологічних режимів яких являє загрозу для працівників та навколишнього середовища), до початку самостійної роботи повинні проходити дублювання з обов'язковим проходженням у цей період протиаварійних і протипожежних тренувань відповідно до плану ліквідації аварій.

Допуск до стажування (дублювання) оформлюється наказом. У наказі визначається тривалість стажування (дублювання) та вказується прізвище працівника, відповідального за проведення стажування (дублювання).

Перелік посад і професій працівників, які повинні проходити стажування (дублювання), а також тривалість стажування (дублювання) визначаються керівником підприємства відповідно до нормативно-правових актів з охорони праці. Тривалість стажування (дублювання) залежить від стажу і характеру роботи, а також від кваліфікації працівника.

Роботодавцю надається право своїм наказом звільняти від проходження стажування (дублювання) працівника, який має стаж роботи за відповідною професією не менше 3 років або переводиться з одного підрозділу до іншого, де характер роботи та тип обладнання, на якому він працюватиме, не змінюються. Стажування (дублювання) проводиться за програмами для

конкретної професії, які розробляються на підприємстві відповідно до функціональних обов'язків працівника і затверджуються керівником підприємства чи структурного підрозділу [29].

Стажування (дублювання) проводиться на робочих місцях свого або іншого подібного за технологією підприємства. У процесі стажування працівники повинні виконувати роботи, які за складністю, характером, вимогами безпеки відповідають роботам, що передбачаються функціональними обов'язками цих працівників.

Після закінчення стажування (дублювання) та при задовільних результатах перевірки знань з питань охорони праці наказом (розпорядженням) роботодавця (або керівника структурного підрозділу) працівник допускається до самостійної роботи, про що робиться запис у журналі реєстрації інструктажів, у протилежному випадку, якщо працівник не оволодів необхідними виробничими навичками чи отримав незадовільну оцінку з протиаварійних та протипожежних тренувань, то стажування (дублювання) новим наказом може бути продовжено на термін не більше двох змін.

ВИСНОВКИ

Отже, представлена кваліфікаційна робота бакалавра присвячена дослідженню процесів залучення громадськості до реалізації соціальної політики на місцевому рівні.

У першому розділі кваліфікаційної бакалаврської роботи досліджено теоретичні засади ролі громадськості у реалізації соціальної політики. Аналізуючи особливості розвитку на місцях, варто враховувати, що місцеве управління передбачає співпрацю органів місцевого самоврядування та місцевих державних адміністрацій з громадою, а також відповідальність перед нею за прийняті рішення. Незважаючи на недосконалість чинного регулювання, інститут територіальної самоорганізації населення як інститут безпосередньої демократії в системі місцевого самоврядування має важливе значення: по-перше, він є максимально наближеним до населення; по-друге, забезпечує тісний зв'язок діяльності органів самоорганізації населення з повсякденними інтересами жителів громади.

У другому розділі роботи було розглянуто особливості використання інструментів громадської участі у формуванні соціальної політики Тернопільської міської ради. Результати дослідження довели, що найбільш важливими інструментами на сьогодні є подання петицій, формування громадського бюджету та проведення громадських слухань.

У третьому розділі роботи було розроблено пропозиції щодо удосконалення використання інструментів громадської участі у формуванні соціальної політики Тернопільської міської ради. Ці пропозиції стосувалися планування ключових заходів впровадження у Тернопільській міській територіальній громаді Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд», а також підвищення ефективності організації роботи Експертних рад як ефективного інструмента громадського контролю у формуванні, як державної, так і місцевої політики.

БІБЛІОГРАФІЯ

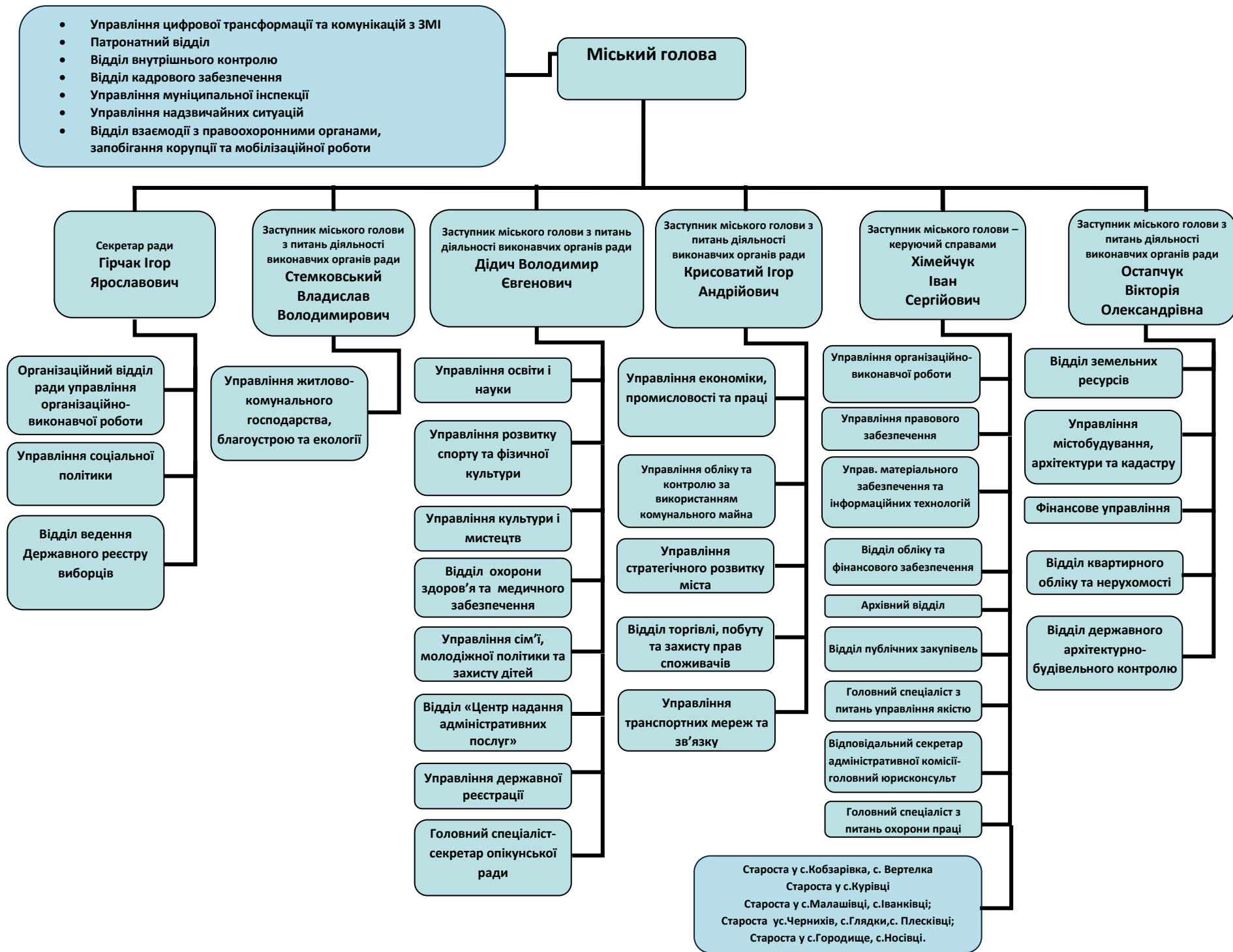
1. Роль громадськості: що змінилось в Україні й чого чекати далі. *Український інтерес*. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://uain.press/news/sotsialna-polityka-shho-zminylos-v-ukrayini-jchogo-chekaty-dali-642773>
2. Щодо удосконалення впливів суспільства. Аналітична записка. *Національний інститут стратегічних досліджень* [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/sots_standart-2ffd3.pdf
3. Стратегія сталого розвитку «Україна 2020». *Указ Президента України*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#n10>
5. Демократичний устрій в Україні працює [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://tsn.ua>
6. Трунін С.Н. Демократичне суспільство: підручник. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://kniga.scienceontheweb.net>
7. Михненко А. Світові моделі соціальної співпраці: уроки для України. *Вісник НАДУ: соціальна і гуманітарна політика*. С. 2019-227.
8. Духовність як основа консолідації суспільства. Уряду України. *Президенту, законодавчій, виконавчій владі: Аналіт. розробки, пропозиції наук. та практ. працівників*. Т.16. Кол. авт.: А.І. Комарова (кер.) та ін.; К.: НДІ «Проблеми людини», 2018. 605 с.
9. Кремень В., Ткаченко В. Україна: шлях до себе. *Проблеми суспільної трансформації*. Розділ III. Глава I. Становлення громадянського суспільства. К., 2019. 464 с.
10. Нижник Н., Дубенко С., Пашко Л. Соціальне партнерство як виклик сьогодення. *Політичний менеджмент*. 2015. № 2 (11). С. 46-54.

11. Новохацький В. Тенденції забезпечення громадського інтересу в суспільстві та державі. *Політичний менеджмент*. №6(9). 2004. С. 64-78.
12. Парсонс Т. Система современных обществ. Пер. Л.А. Седова. М: Аспект Пресс, 2018. 266 с.
13. Принцип прозорості урядових структур: Як громадяни США впливають на державну політику. Д. Клак та ін (Ред. Кол.), Е.М.Кац (Авт. ст.). Vienna: Public Affairs Office Embassy of USA. p. 15.
14. Розвиток партнерства між місцевою владою та недержавним сектором у сфері надання громадських послуг: Монографія за ред. Ю.П. Лебединського; Кол. авт.: О.В. Берданова, В.М. Вакуленко, М.Д. Василенко та ін; Українська Академія державного управління при Президентіві України. Ужгород: ПАТЕНТ, 2013. 192 с.
15. Руссо Ж -Ж. Про суспільний договір...М., 2012. 416 с.
16. Токвиль А. Демократия в Америке .Пер. с франц. М.: Прогресс, 2012. 554 с.
17. Шевченко Л. Громадські організації і місцеве самоврядування: можливості громади справляти вплив на розвиток місцевого самоврядування [Електронний ресурс]<http://ya.org.ua>.
18. Bently A. Process of Government. N.-Y., 2018. 256 p.
19. Zeigler H. Interest Groups. *Encyclopedia of Government and Politics*. N.-Y., 2012.
20. Lindblom Ch. *Politics and Markets*. N.-Y., 2017.
21. Putnam R. *Making Democracy Work. Civic Traditions in Modern Italy*. Princeton (N.J.), 2013.
22. Wilson G. *Business and Politics*. N.-J., 2015.
23. Інструменти громадської участі: Тернопіль. *Проект Ради Європи «Сприяння участі громадськості у демократичному процесі прийняття рішень в Україні*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://rm.coe.int/handbook-instruments-of-civil-participation-ternopil/1680994038>.

24. Звіт виконавчого комітету Тернопільської міської ради. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://dostup.pravda.com.ua/request/82080/response/232766/attach/3/2541.pdf?cookie_passthrough=1
25. Участь громадськості у процесі прийняття рішень на місцевому рівні [Текст] : посібник. К. : Ленвіт, 2012. 64 с.
26. Сайт Тернопільської міської ради. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://ternopilcity.gov.ua/>
27. Бровенко Т.В. Основи охорони праці: опорний конспект лекцій. К.: КНЕУ, 2007. 52 с.
28. Охорона праці: конспект лекцій. Укладачі: Г.А. Бублик, О.М. Краснова. К.: КДТЕУ, 2000. 129 с.
29. Основи охорони праці: підручник. Укладач: В.І. Голінько; М-во освіти і науки України; Нац. гірн. ун-т. 2-ге вид. Д.: НГУ, 2014. 271 с.
30. Березуцький В.В., Васьковець Л.А., Вершиніна Н.П. та ін. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник. За ред. проф. В.В. Березуцького. Х.: Факт, 2005. 348 с.
31. Безпека життєдіяльності: Навч. посібник. Укладач: В.В. Бегун, І.М. Науменко. К.: Знання, 2004. 328 с.

ДОДАТКИ

СХЕМА УПРАВЛІННЯ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

Перелік проєктів допущених до голосування

№ п/п	№ проєкту	ПІБ АВТОРА	НАЗВА	Бюджет	Тип (великий, малий)	КОРОТКИ ОПИС
1	1	Петринюк Ігор Романович	Реконструкція міні-стадіону для дітей, молоді та людей середнього віку	2000000	великий	Реконструкція міні-стадіону для занять спортом по вул. Яремчука, 39 А.
2	2	Лис Назар Олегович	Сучасний ігровий майданчик із інклюзивними тренажерами та для розвитку на території ТЗОШ №17	500000	Малий	Облаштування ігрового майданчика тепер для дітей молодшого віку та дітей з особливими потребами
3	3	Бугера Лариса Іванівна	Шкільний дворик - оаза для навчання, відпочинку та творчості	2000000	великий	Облаштування літнього класу на території школиЗОШ І-ІІІ ступенів №16 ім.В.Левицького
4	4	Беркита Зоряна Євгенівна	Мікрорайон "Канада" - для активних людей	500000	малий	Створити належні умови для організації дозвілля різних вікових груп населення, покращення умов для занять спортом, запровадження здорового способу життя.вул. Вербицького10,6,5,7,1
5	5	Сіканович Ірина Ігорівна	Спортивна родина – здорова сім'я	500000	малий	Створення сучасного багатофункціонального спортмайданчика, який би відповідав вимогам безпеки задля належного використання потреб дитячо-юнацького спорту та пропаганди здорового способу життя, а також вирішення соціальних завдань на базі ЗОШ16
6	6	Лис Назар Олегович	Сучасний спортивний майданчик ТЗОШ №17	2000000	великий	Капітальний ремонт майданчика.
7	7	Сидорук Ольга Михайлівна	Мій світ починається тут	2000000	великий	Ремонт під'їзних доріжок до пологових відділень, облаштування пішохідних доріжок, облаштування газонів та квітників, встановлення лавок для відпочинку, ремонт вхідної групи та сходів на вул.Купчинського (біля пологового будинку).
8	8	Синякова Олена Геннадіївна	Благоустрій території проспекту Степана Бандери, 20	2000000	великий	Облаштування зони відпочинку біля будинку.
9	9	Попович Наталія Олегівна	Сучасний інтерактивно-відпочинковий дворик для жителів мікрорайону Пронятин	500000	малий	Облаштування простору для активного відпочинку та інноваційний освітній простір для самовираження, створення креативних проєктів, проведення тренінгів, майстер класів, за різними напрямками на свіжому повітрі на території гімназії №30.
10	10	Палига Оксана Володимирівна	Територія активного дозвілля Тернопільської початкової школи "Ерудит"	500000	малий	Створення території для активного та цікавого дозвілля дітей молодшого шкільного віку, проведення уроків, спортивних заходів на свіжому повітрі, популяризація здорового способу життя.
11	11	Глодан Ігор Володимирович	Сучасний мультиспортивний майданчик "СХІДНИЙ"	2000000	великий	Оновлення спортивного майданчика для створення сучасного простору активного та корисного відпочинку по вул. Протасевича 2,4а, пр..
12	13	Вавричук Руслан Васильович	Створення мультифункціонального майданчика для ігрових видів спорту на території Тернопільської ЗОШ №13 імені Андрія Юркевича	1999990	великий	Ремонт спортивного майданчика на території школи для змагань обласного та міського значення з таких видів спорту: футболу, флорболу, корфболу, фризбі, волейболу, бадмінтон, баскетбол, використовувати для активного відпочинку дорослого населення мікрорайону тощо.
13	17	Бачинська Лідія Михайлівна	"Безпечна дорога до спорту"	500000	малий	Створення належних умов для проведення спортивних змагань та культурно-масових заходів на території спортивного майданчика.
14	18	Гусак Наталія Григорівна	Модернізація дитячого майданчика	2000000	великий	Оновлення і модернізація вже існуючого дитячого майданчика для створення сучасного простору активного та корисного відпочинку для дітей та дорослих.
15	19	Шаблій Андрій	«Безпечна дорога до школи»	2000000	великий	Ремонт пішохідної доріжки від вул. Київської до вул. П.Куліша, попри яку розташовані ДНЗ 14, ДНЗ 4,станція

		Богданович				юних техніків та виводить нас до ЗОШ №26,27
16	20	Доценко Руслана Михайлівна	Квітуха школа – квітуче місто	500000	малий	Для висадження пропонуємо такі види рослин, для яких місце росту, освітлення, якість ґрунту були б сприятливими в цій зоні, зокрема: тис ягідний, гортензію деревовидну, гортензію мітлоподібну.. Перетворимо історичну частину нашого міста на оазу краси й затишку!
17	21	Чубатий Віталій Петрович	Благоустрій скверу по проспекту Злуки	2000000	великий	Метою проєкту є відновлення скверу в сучасному та естетичному вигляді, створюючи комфортні умови проведення дозвілля як для тернополян, так і гостей міста.
18	22	Гулька Богдан Франкович	Реконструкція пішохідної доріжки до ТЗОШ №20 ім. Руслана Муляра	500000	малий	Проєкт передбачає демонтаж старого асфальтного покриття та бордюрів (33 м2/160м); встановлення нових бордюрів (160м) та встелення бруківки (330м2).
19	23	Зубик Роман Володимирович	Реконструкція внутрішнього двору школи	1850000	великий	Проєкт передбачає виконання наступних завдань: демонтаж асфальтового покриття (1350м2) та старих бордюрів; вкладання нових бордюрів (75м); встелення бруківки (1350м2); викладання плитки на евакуаційних виходах (72м2); встановлення лавочок у відведених місцях (10 шт.) та ландшафтний дизайн центральної клумби.
20	24	Кручак Валентина Валентинівна	СУЧАСНИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР ТЗОШ №23	2000000	великий	Благоустрій шкільної території ТЗОШ №23. Оновлене, сучасно облаштоване подвір'я забезпечить створення розвивального середовища, ефективного проведення часу на території школи, підвищення соціалізації дітей. Також простір буде окрасою району, де мешканці зможуть проводити своє дозвілля.
21	25	Тарасюк Наталія Іванівна	Облаштування території біля житлового будинку за адресою проспект Злуки, 53	1523100	великий	Комплексний благоустрій території прилеглої до житлового будинку за адресою проспект Злуки, 53, Тернопільської початкової школи №3 та Тернопільського ліцею №21- спеціалізована мистецька школа ім. Ігоря Герети.
22	26	Матлах Світлана Іванівна	"За здоров'ям - на сучасний спортивний майданчик"	2000000	великий	Створити спортивний майданчик для учнів школи та мікрорайону з метою забезпечення рухової активності під час проведення занять з фізкультури на свіжому повітрі, спортивно - фізкультурного дозвілля та прогулянок.
23	27	Коваль Василь Романович	Відкритий мистецький простір	1500000	великий	Розвиток життєвих та соціальних компетентностей, формування духовних та культурних цінностей учнів школи, молоді та жителів масиву «Соляничий». Проєкт реалізуватиметься на території «Тернопільська музична школа №2 імені М.Вербицького».
24	28	Павлишин Роман Ярославович	Еко парковка	2000000	великий	Облаштування еко парковки, за рахунок газону. Розширить місце для паркування автомобілів, що дасть змогу повноцінному потоку автомобілів в години пік по даному відрізьку вулиці. Облаштування пішохідної доріжки. Встановлення відкритих дорожніх знаків.
25	29	Косован Оксана Ярославівна	Сучасний дитячий майданчик	500000	малий	У дворі по вул Галицькій 33,35 реконструкція дитячого і спортивного майданчика, а саме облаштування території майданчику, заміна покриття і встановлення нових ігрових та спортивних споруд.
26	30	Фуч Григорій Володимирович	Мрія мешканців бульвару П.Куліша 10	2000000	великий	Модернізація аварійного двору та створення комфортної території, де будуть проводити дозвілля діти, молодь, дорослі і старші мешканці будинку, та мікрорайону.
27	31	Заверуха Тетяна Михайлівна	Оздоровчо-спортивний осередок на Юності	500000	малий	Удосконалення інфраструктури мікрорайону, що забезпечить загальнодоступність використання осередку мешканцями міста для відпочинку, занять спортом, на таких вулицях: Винниченка, 1, 3, 5, 7, Миру, 1 В, Орлика, 5, Миру, 4 і в таких закладах: ТНВК «Школа-колегіум Патріарха Йосифа Сліпого», ДНЗ № 13, № 18.
28	34	Пшеничний Андрій Андрійович	«Територія юності»	2000000	великий	Удосконалення інфраструктури мікрорайону. Створення зони відпочинку, безконфліктності і релаксації, фізичної активності та розвитку, корекційно-розвивальні зони, які будуть відповідати потребам та інтересам різних груп дітей, легко трансформуватися при необхідності у навчальні зони для проведення виховних заходів та уроків у нестандартних формах
29	35	Вавричук Руслан Васильович	Силовий майданчик на території Тернопільської ЗОШ №13 імені Андрія Юркевича	500000	малий	Сприяння створенню середовища для фізичного розвитку жителів мікрорайону, збереженню та зміцненню їх здоров'я, популяризація здорового способу життя, організація активного відпочинку.
30	36	Новосад Олександр Віталійович	Благоустрій подвір'я Тернопільського навчально-виховного комплексу «ЗОШ І-ІІІ ступенів-економічний ліцей №9 імені І.Блажкевич»	1988000	великий	Облаштування благоустрою подвір'я центрального та запасного входу Тернопільського навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів-економічний ліцей №9 імені Іванни Блажкевич» бруківкою та парковими лавками.
31	37	Харчук Сергій Олександрович	Райленд – оаза краси та відпочинку	1999200	великий	Проєкт передбачає сучасне оновлення соціальної інфраструктури закладу та сприяє естетичному та освітньому вихованню школярів, вчить ефективно розпоряджатися простором, покликаний покращити

						екологічний стан довкілля.
32	38	Гнатишин Віталій Іванович	Центр східних єдиноборств та олімпійських видів спорту	1500000	великий	Капітальний ремонт спортивного залу з роздягальнями в «КДЮСШ № 2 ім. Ю. Горайського» площею 203,3 кв.м., з подальшим облаштуванням спеціалізованого обладнання для занять дзюдо, самбо та інших видів східних єдиноборств
33	39	Рижевська Людмила Ігорівна	Зона відпочинку з спортивним простором на Лозовецькій	500000	малий	Проект передбачає встановлення комплексу антивандальних вуличних тренажерів. Облаштування невеликого дитячого майданчика, та відпочинкової зони які будуть орієнтовані на розвиток фізичних якостей та відпочинку дорослих і дітей.
34	41	Іванюк Олександр Володимирович	Реконструкція та створення інклюзивної відпочинкової зони при ТНБК ШПЛ №2	500000	малий	Встановлення гумового покриття, закупівля та монтаж елементів дитячого майданчику, амфітеатру та проведення системи освітлення, та інше облаштування благоустрою об'єкту на території молодшого корпусу ТНБК ШПЛ №2.
35	42	Гавриляк Михайло Васильович	Медіастудія «StudLab»	500000	малий	Медіастудія, яка буде знаходитися в центральній частині міста, може стати ще однією локацією, де молодіжні громадські організації та студенти нашого міста зможуть цікаво, а головне корисно провести час.
36	43	Мороз Іван Леонідович	Дитячий майданчик з елементами скейтпарку	500000	малий	Створення новітнього дитячого майданчика поблизу раніше зазначених будинків на вулиці Довженка.
37	44	Чорнописький Сергій Євгенович	Клас просто неба	500000	малий	Створення сучасного, неформального еко-простору для навчання на території Технічного ліцею.
38	45	Пинда Ростислав Володимирович	Будівництво мультифункціонального спортивного майданчика із штучним покриттям, інвентарем та тренажерами	495100	малий	Встановлення багатофункціонального спортивного майданчика із захисним огороженням і штучним покриттям, розміром 12м x 22м, із інвентарем для заняття різними видами спорту (волейболом, футболом, баскетболом), який потребує футбольні ворота, волейбольну сітку, баскетбольні кільця з шитами), комплексними тренажерами для різних видів фізичного навантаження, накритим приміщенням для інвентаря, освітленням, камерами спостереження.
39	46	Лободіна Зоряна Миколаївна	Благоустрій пішохідної зони на вулиці Львівській	2000000	великий	Покращення благоустрою та інфраструктури вул. Львівська.
40	47	Плювак Олег Романович	Облаштування загальнодоступного спортивно-ігрового комплексу за адресою вул. Яреми, 16	500000	малий	Забезпечення якісного дозвілля та поширення здорового способу життя серед дітей і молоді, що проживають будинку №16 по вул. Яреми та сусідніх будинків у мікрорайоні "Північний"
41	48	Бойко Іванна Михайлівна	Плаваючі клумби	1975000	великий	Плаваючі клумби, які будуть розміщені на Тернопільському озерці, біля о. Чайка, мобільно переміщатимуться по поверхні води. Матимуть вигляд дизайнерських «скульптур» навколо яких засаджені від п'яти до десяти видів квітів. Для прикладу: плаваюча клумба в вигляді квітки, скульптура жінки в човні навколо неї висаджені квіти.
42	49	Ногаль-Зелена Лариса Ігорівна	Реконструкція шкільного саду під сквер для навчання та відпочинку	500000	малий	Проект спрямований на розвиток інфраструктури шкільної території ЗОШ №8.
43	50	Заверуха Володимир Володимирович	Культурно – молодіжний простір «ДОВЖЕНКА	2000000	великий	Поліпшити умови для культурного, мистецького, духовного розвитку населення міста Тернополя, покращивши відповідний матеріально-технічного стану концертного залу центру дозвілля та молодіжних ініціатив ім. Довженка
44	52	Мельничук Назарій Анатолійович	Освітньо-відпочинковий простір «Платформа Можливостей»	500000	малий	Проект передбачає облаштування освітньо-відпочинкового простору на вул. Івана Франка.
45	54	Савечко Павло Михайлович	Безпечна дорога до соціальних закладів	500000	малий	Капремонт заїздз вул. 15 Квітня до амбулаторії №14 .
46	55	Савечко Павло Михайлович	Благоустрій біля стадіону	2000000	великий	Модернізацію прилеглої території біля стадіону ЗОШ 26-27
47	56	Бутрин Андрій Ярославович	Дитячий майданчик «Веселий дворик»	500000	малий	Облаштування території та встановлення дитячого майданчика на вул. Коновальця 12, 14, 16
48	57	Тригуб Ігор Іванович	Облагодження скверу імені О. Довженка	2000000	великий	.Облагодження території скверу(пішохідні та велосипедні доріжки, лавки, освітлення з камерами спостереження, урни для сміття, насадивши нові дерева)
49	60	Кондра Діана Богданівна	Тренувальний майданчик для тварин " Щастя чотирилапого друга"	500000	малий	Облаштування майданчиків для тренування домашніх улюбленців яким необхідна велика кількість активності відповідно до їх фізіологічних потреб в парку Нацвідродження

50	63	Бойко Людмила Володимирівна	Платформа культурних ініціатив	494000	малий	Облаштування зони для проведення змістовного дозвілля в селі Глядки..
51	64	Канцер Катерина Ігорівна	Мрія Малюка	500000	малий	Облаштування майданчика на вул. Стуса,10
52	67	Королишин Юрій Тарасович	Оновлення та облаштування молодіжного простору "Літня сцена"	2000000	великий	Оновити та облаштувати простір "Літня сцена" для проведення подій на відкритому повітрі із захистом від поганої погоди.
53	68	Сцібайло Ігор Богданович	Мобільний центр занять боротьбою, універсальним боєм та іншими видами єдиноборств для підготовки майбутніх захисників України.	500000	малий	Облаштування мобільного центру занять боротьбою, універсальним боєм та іншими видами єдиноборств для підготовки майбутніх захисників України на спортивній базі Тернопільської української гімназії ім.Івана Франка

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ЕКСПЕРТНІ РАДИ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

1. Експертні ради Тернопільської міської ради (далі –Ради) є постійно діючими консультативно-дорадчими органами при Тернопільській міській раді, які сприяють у ефективному вирішенні питань місцевого значення при прийнятті рішень, що належать до компетенції міської ради та її виконавчих органів, здійснюють координацію у сфері співпраці недержавних організацій та експертів з Тернопільською міською радою .

Ради утворюються з висококваліфікованих фахівців у відповідних галузях для розроблення обґрунтованих рекомендацій з принципових та проблемних питань діяльності органів місцевого самоврядування.

2. Ради здійснюють свою діяльність на громадських засадах.

3. У своїй діяльності Ради керуються Конституцією та законами України, а також постановами Верховної Ради України та указами Президента України, актами Кабінету Міністрів України, рішеннями Тернопільської міської ради, її виконавчого комітету, розпорядженнями міського голови та цим Положенням.

4. Основними цілями діяльності Рад є надання експертних висновків до проектів рішень міської ради, виконавчого комітету, розпоряджень міського голови, сприяння роботі постійних та тимчасових депутатських комісій шляхом надання необхідних рекомендацій та експертних висновків, надання висновків, рекомендацій та пропозицій щодо удосконалення нормативно-правової бази, яка регламентує діяльність міської ради та її виконавчих органів.

Для цього Ради взаємодіють з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, науковими та навчальними закладами, громадськими організаціями.

5. Основними напрямками діяльності Рад є:

- 1) попередній розгляд, експертиза проектів актів міської ради, її органів, міського голови;
- 2) внесення пропозицій стосовно дотримання законодавчо закріплених прав громадян України при реалізації повноважень міської ради, її органів, постійних та тимчасових депутатських комісій;
- 3) визначення шляхів, механізмів та способів вирішення проблемних питань, які відображені у зверненнях, заявах та скаргах, провадження найбільш актуальних та дієвих механізмів захисту прав жителів м.Тернополя;
- 4) проведення досліджень, необхідних для наукового обґрунтування питань, що розглядаються міською радою, її органами, постійними та тимчасовими депутатськими комісіями, міським головою;

5) проведення роз'яснювальної роботи, круглих столів, науково-практичних конференцій, що сприятиме врахуванню громадської думки під час реалізації повноважень органами місцевого самоврядування.

6. Ради аналізують законодавство України про місцеве самоврядування, готують пропозиції стосовно його вдосконалення, вивчають проблемні питання, які виникають у практичній діяльності органів місцевого самоврядування, і на підставі аналізу практики, ґрунтуючись на вимогах закону, розробляють та подають рекомендації щодо:

1) підготовки пропозицій стосовно необхідності прийняття нових та внесення змін до існуючих нормативно-правових актів міської ради;

2) інших документів, які розробляються виконавчими органами ради;

3) інших питань правового характеру, що виникають під час діяльності Тернопільської міської ради, виконавчого комітету ради, постійних та тимчасових депутатських комісій, міського голови.

На засіданнях Рад можуть обговорюватися будь-які питання з організації ефективної діяльності міської ради та її органів.

7. Основними принципами діяльності Рад є відкритість, колегіальність та професіоналізм.

Строк повноважень складу Рад – два роки.

8. До складу Ради можуть входити громадяни України, які є фахівцями права, експертами у відповідних сферах та напрямках діяльності Тернопільської міської ради, виконавчого комітету ради, постійних та тимчасових депутатських комісій, міського голови.

До складу Рад може бути обрано не більше ніж по одному представнику від кожного інституту громадянського суспільства (громадських об'єднань, релігійних, благодійних організацій, творчих спілок, професійних спілок та їх об'єднань, асоціацій, організацій роботодавців та їх об'єднань, недержавних засобів масової інформації, тощо).

Особа, яка є кандидатом на посаду члена Ради, повинна мати значний досвід діяльності у відповідній сфері.

Членство в Радах є індивідуальним.

До складу Рад не можуть бути обрані представники інститутів громадянського суспільства, які є народними депутатами України, депутатами місцевих рад, та місцевого самоврядування. Кількісний склад експертних Рад не може становити більш як 16 осіб з кожного напрямку. Рішення про прийняття (виключення) до складу Рад приймається виконавчим комітетом Тернопільської міської ради за поданням міського голови на підставі представлених кандидатом заяв та відповідного подання.

9. До складу Рад входять голова Ради, заступник голови, секретар та члени Ради на засадах рівного представництва наукової і правозахисної громадськості, журналістів. Склад Ради затверджується на засіданні виконавчого комітету міської ради. Голова Ради обирається зі складу Ради простою більшістю голосів членів Ради, присутніх на засіданні.

Заступник голови та секретар Ради обираються Радою за поданням голови Ради.

10. Голова Ради керує її роботою відповідно до цього Положення, визначає коло питань, що підлягають розгляду на засіданнях Ради, порядок розроблення та реалізації її висновків та рекомендацій, дає доручення секретареві, заступнику та членам Ради.

За результатами виконання покладених на неї завдань Рада приймає мотивовані висновки, пропозиції та рекомендації, з питань організації роботи Ради – рішення.

11. У разі відсутності голови, за його дорученням обов'язки голови Ради виконує його заступник.

12. Секретар Ради забезпечує організацію її роботи: провадить підготовку засідань, розробляє план роботи Ради та організовує його виконання, готує документи Ради, забезпечує членів Ради необхідними матеріалами.

У разі тимчасової неможливості виконання своїх обов'язків, Секретар за письмовим погодженням з головою Ради, визначає особу, яка тимчасово виконуватиме його обов'язки, про що інформує протягом трьох днів членів Ради.

13. Члени Ради беруть участь у підготовці та прийнятті рішень Ради, у заходах, які нею проводяться, у вивченні питань загального характеру, які підлягають розгляду на засіданнях Ради, в розробленні та обговоренні відповідних висновків, пропозицій та рекомендацій. За дорученням голови Ради, його заступника готують письмові висновки з окремих питань.

Члени Ради по запрошенню мають право бути присутнім на нарадах, які проводяться керівництвом Тернопільської міської ради, у встановленому порядку ознайомлюватись з необхідними документами, які є в розпорядженні міської ради, виявляти особисту ініціативу в порушенні перед Радою та керівництвом міської ради питань щодо вдосконалення, необхідності підготовки нових та внесення змін до існуючих нормативно-правових актів міської ради.

14. Рада під час здійснення своєї діяльності:

1) залучає відповідних спеціалістів наукових установ, громадських організацій, органів державної влади до участі у засіданнях та роботі Ради;

2) утворює експертні підрозділи з пріоритетних напрямів роботи міської ради.

15. Основною формою діяльності Рад є засідання, які скликаються у разі потреби, як правило, у другий понеділок місяця, але не рідше одного разу на квартал Секретарем Ради. До засідання членам Ради надсилаються порядок денний і матеріали, що підлягають обговоренню. Для участі у засіданні Ради можуть бути запрошені наукові та практичні працівники, спеціалісти з інших галузей знань, які не є її членами.

Засідання Ради веде голова або його заступник за письмовим дорученням.

На засіданнях Ради забезпечується всебічне обговорення питань, що розглядаються.

Позачергові засідання Ради можуть скликатися за ініціативою голови Ради, міського голови або однієї третини від загального складу Ради.

Повідомлення про скликання засідань Ради, у тому числі позачергових, доводяться до відома кожного її члена.

Засідання Ради є правомочним, якщо на ньому присутні не менш як половина її членів від загального складу.

Засідання Ради проводяться відкрито.

16. Плани роботи Ради затверджуються на її засіданнях.

17. Рішення Ради приймається відкритим голосуванням простою більшістю голосів її членів, присутніх на засіданні. У разі рівного розподілу голосів вирішальним є голос головуєчого на засіданні.

Рішення експертних Рад мають рекомендаційний характер.

Члени Ради повинні особисто висловити свою позицію, делегування голосів не допускається. У разі відсутності з поважних причин члена Ради (хвороба, відрядження тощо), він може протягом 3 робочих днів подати у письмовому або електронному вигляді на адресу Секретаря Ради виклад власної позиції, щодо предмету обговорення, чітко зазначивши чи підтримує він чи ні питання, що виносились на голосування.

18. Результати роботи Рад підлягають врахуванню в роботі міської ради, її органів, зокрема, при прийнятті відповідних рішень.

19. Робота Рад висвітлюється на веб-сайті Тернопільської міської ради та в інших засобах масової інформації.

20. Фінансове та матеріально-технічне забезпечення діяльності Рад здійснюється Тернопільською міською радою.

21. Ради утворюються за наступними напрямками:

1. з питань бюджету та фінансів
2. з питань економіки, промисловості, транспорту і зв'язку, контролю за використанням комунального майна, зовнішніх зв'язків, підприємницької діяльності, захисту прав споживачів та туризму
3. з питань місцевого самоврядування, законності, правопорядку, регламенту та депутатської діяльності
4. з питань житлово-комунального господарства, екології та надзвичайних ситуацій, енергозабезпечення та енергоефективності
5. з питань соціальної політики, охорони здоров'я, сім'ї, материнства, дитинства
6. з питань містобудування
7. з питань природокористування, приватизації, продажу та оренди землі
8. з питань освіти, науки, культури, молодіжної політики, фізичної культури та спорту.

Міський голова

С.В. Надал

Склад експертних рад з відповідних напрямків

Напрямки експертних рад	Члени ради
Експертна рада з питань бюджету та фінансів	<p>Остапчук Вікторія Олександрівна – заступник міського голови з питань діяльності виконавчих органів Тернопільської міської ради</p> <p>Гуцул Інна Анатоліївна – доцент кафедри податків та фіскальної політики Західноукраїнського національного університету, кандидат економічних наук</p> <p>Чубатий Володимир Євгенович – громадський діяч</p> <p>Якимчук Петро Миколайович – заступник начальника Головного управління ДПС у Тернопільській області</p> <p>Ібрагімов Михайло Раджепович - генеральний директор ТРЦ «Подолляни»</p>
Експертна рада з питань економіки, промисловості, транспорту і зв'язку, контролю за використанням комунального майна, зовнішніх зв'язків, підприємницької діяльності, захисту прав споживачів та туризму	<p>Дейнека Володимир Миколайович – юрист</p> <p>Захарчишин Сергій Васильович – директор ТОВ «Тервікнопласт»</p> <p>Намака Андрій Григорович - директор ТОВ «МЕНС-АВТО»</p> <p>Петрушка Олена Володимирівна – доцент кафедри фінансів Західноукраїнського національного університету, кандидат економічних наук</p> <p>Подюк Олег Петрович– генеральний директор ТОВ «Тернопіль Вечірній»</p> <p>Романська Іванна Дмитрівна – директор Туристичної агенції «Рід-Тур»</p> <p>Шоломейчук Наталія Василівна – підприємець, голова профспілки підприємців, координатор Руху “Save ФОП»</p>
Експертна рада з питань місцевого самоврядування, законності, правопорядку, регламенту та депутатської діяльності	<p>Гелецька Ірина Олександрівна - заступник директора із науково-методичної роботи та міжнародного співробітництва Галицького коледжу ім. В.Чорновола’</p> <p>Гордєєв Юрій Володимирович - директор Тернопільського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги</p> <p>Кіцану Андрій Лазаревич – начальник юридичного відділу ТОВ «ОСП «Корпорація Ватра»</p> <p>Монастирський Григорій Леонардович - доктор економічних наук, професор кафедри менеджменту та публічного управління Західноукраїнського національного університету</p>
Експертна рада з питань житлово-комунального господарства, екології та надзвичайних ситуацій, енергозабезпечення та енергоефективності	<p>Грубінко Василь Васильович - доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри загальної біології та методики навчання природничих дисциплін Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка</p> <p>Дереворіз Михайло Євгенович – директор приватного підприємства «Східний масив»</p> <p>Лупак Сергій Михайлович – голова ради голів ОССБ міста Тернополя</p> <p>Накураш Іван Михайлович – директор ТОВ»Добробудпроект»</p>
Експертна рада з питань соціальної політики, охорони здоров'я, сім'ї, материнства, дитинства	<p>Андрушків Богдан Миколайович – професор кафедри управління інноваційної діяльності та сфери послуг Тернопільського національного технічного університету ім.Івана Пулюя, Президент Академії соціального управління</p> <p>Гайтко Дмитро Володимирович - голова громадської організації «Тернопільська міська організація ветеранів</p>

	<p>АТО»</p> <p>Дзюбановський Ігор Якович - професор, завідувач кафедри хірургії ННІ ПО Тернопільського державного медичного університету ім. І.Я. Горбачевського, голова Українського лікарського товариства на Тернопільщині</p> <p>Кулянда Ігор Сергійович - доцент кафедри травматології та ортопедії з військово-польовою хірургією Тернопільського державного медичного університету ім. І.Я. Горбачевського, голова громадської організації ветеранів АТО</p> <p>Назаренко Андрій Григорович – голова Благодійного фонду «Майбутнє сиріт»</p> <p>П’ятночка Володимир Іванович – професор кафедри хірургії ННІ ПО Тернопільського державного медичного університету ім. І.Я. Горбачевського;</p> <p>Фурман Анатолій Васильович – професор, доктор психологічних наук, завідувач кафедри психології та соціальної роботи Західноукраїнського національного університету,</p> <p>Шкуратова Яна Леонідівна – волонтер, керівник гуманітарного напрямку у Міжнародному благодійному фонді «Галицька громада», член Тернопільського осередку «Асоціація жінок України «Дія»</p> <p>Шульгай Аркадій Гаврилович - професор, проректор з науково-педагогічної роботи Тернопільського державного медичного університету ім. І.Я. Горбачевського</p>
<p>Експертна рада з питань містобудування</p>	<p>Гора Сергій Богданович – головний архітектор проектів, член правління НСАУ та Тернопільської обласної організації НСАУ, автор проектів комплексу Церкви Святого Петра по вул. Володимира Великого, житлових районів «Кутківці», «Північний», «Південний»</p> <p>Гордій Ігор Романович - головний архітектор проектів, член Тернопільської обласної організації НСАУ, автор проектів житлово-громадський комплексів, житлового мікрорайону №6</p> <p>Матла Андрій Михайлович – директор будівельної компанії «Матла» - провідного забудовника міста</p> <p>Пелехатий Ярослав Омелянович – начальник відділу охорони культурної спадщини департаменту культури, релігій та національностей Тернопільської обласної державної адміністрації, дійсний член Українського Національного комітету з питань пам’яток та визначних місць</p> <p>Прокопів Ліна Анатоліївна – заступник директора будівельної компанії «Креатор-Буд»</p>
<p>Експертна рада з питань природокористування, приватизації, продажу та оренди землі</p>	<p>Борисяк Ігор Ількович – заслужений землевпорядник</p> <p>Галич Ольга Казимирівна - провідний спеціаліст відділу земельних відносин ліцензованої організації</p> <p>Романська Дарія Павлівна – керівник ТОВ «Галицькі землі», оцінювач</p> <p>Федушак Андрій Олегович - заступник начальника відділу з питань охорони навколишнього природного середовища, екологічної політики, природокористування та земельних відносин виконавчого апарату Тернопільської обласної ради</p> <p>Шенгера Володимир Іванович - провідний спеціаліст у сфері містобудування та архітектури</p>
<p>Експертна рада з питань освіти, науки, культури, молодіжної політики, фізичної культури та спорту</p>	<p>Балик Надія Романівна – завідувач кафедри інформатики і методики її викладання Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, доцент, кандидат педагогічних наук.</p> <p>Безкоровайна Надія Іванівна – завідувач Тернопільського дошкільного закладу № 2, вчитель-методист</p> <p>Вавринів Лілія Анатоліївна – директор Тернопільської загальноосвітньої школи I-III ступенів №28, кандидат географічних наук</p>

	<p>Гаріляк Михайло Васильович – президент громадської організації «Ліга студентів Тернопільщини»</p> <p>Горлуц Наталія Іванівна – директор комунальної установи Будинок культури «Кутківці»</p> <p>Дем'яненко Дмитро Миколайович – громадський діяч, волонтер, представник громадської організації «Центр науки Тернополя»</p> <p>Джигринюк Уляна Андріївна – голова Тернопільського обласного осередку Національної спілки майстрів народного мистецтва України</p> <p>Лайко Олена Сергіївна – директор комунальної установи «Муніципальний Галицький камерний оркестр»</p> <p>Макогін Олег Васильович – керівник мистецького об'єднання «Коза», організатор фестивалю «JAZZBez»</p> <p>Малецька Наталя Богданівна – представник батьківської громадськості</p> <p>Маркович Марія Йосипівна – доцент кафедри образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва, дизайну та методики їх викладання ТДПУ ім.В.Гнатюка</p> <p>Огнистий Андрій Володимирович – завідувач кафедри фізичної культури Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент</p> <p>Пилип'як Дмитро Дмитрович – член Національної спілки художників України, скульптор</p> <p>Циквас Роман Станіславович – директор центру студентського спорту Тернопільського національного економічного університету, доцент кафедри фізичної культури і спорту, Заслужений тренер України з боротьби самбо, майстер спорту з боротьби самбо та дзюдо.</p> <p>Цьох Володимир Ігорович – директор Державного навчального закладу «Тернопільський центр професійно-технічної освіти»</p>
--	--

Міський голова

Сергій НАДАЛ